

3478/1292

MARŞIYAKA
LİSE KÜTÜPHANESİ

Kitap No. 3478-1

Sadece Okumak İçindir
Ücreti Yoktur
İnceledikten Sonra Siliniz ve Bulursanız Satın Alınız.

OSMANLI
İMPARATORLUĞUNDAN . . . .

**TÜRKİYE
CÜMHURİYETİNE .**

NASILDI?

NASIL OLDU?

KARSIYAKA LİSE KÜTÜPHANESİ	
Demirbaş No.	388/1
Tasnif No.	

10

**DEVLET MATBAASI
İSTANBUL, 1933**

NASILDI?

Saltanat Rejimi

OSMANLI İmparatorluğunun tarihi, sultanların tarihidir. Sultanlar kimdir?

Sultanlar, millet davasında önde yürüyüp kıymet ve hizmet eleğinden geçerek belirmiş şahsiyetler midir?

Sultanlar, milletin ülkülerini, dileklerini şahıslarında merkezleştiren, karar ve iradelerinde olgunlaştıran fiil ve hareket adamları mıdır?

Sultanlar, millet davasını bütün engellere, bütün yoksulluklara rağmen mukaddes bir bayrak gibi daima başlarının üstünde taşıyan şefler midir?

Uyanık gençliği boğan, zindanlarda çürüten, Yıldız Baykuşu: Abdülhamit.

Hayır...

Sultanlar; sarayların dört duvarı içinde soysuzlaşmış zulüm ve sefahet mirasyedileridir.

Sultanlar; kendilerini milletin çocuğu değil, milleti kendilerinin kölesi telâkki ederlerdi.

Sultanlar, indinde millet davası kendi aile menfaatlerini kurtarmak için pazara çıkarılan bir metadan ibaretti. Sultanlar, millete inanmazlar, milletin gelişmesini istemezler, millette beliren her türlü uyanıklık hareketlerini bir kan deryasına boğarlar, kuvvetlerini milletin şuurundan ve sevgisinden değil, milletin cehaletinden ve korkusundan alırlardı.

Osmanlı İmparatorluğu, kendilerini Allahın gölgesi sanan sultanların idaresindeydi.

Tahtını kurtarmak için memleketini satan, Sevr simsarı: Vahidettin.

Cumhuriyet Rejimi

İNKILÂP Türkiyesinin tarihi, milletin hem dışarıya, hem içeriye karşı kurtuluş kavgasının tarihidir.

Millet, bu büyük savaşında kendi içinden çıkan bir kahramanı baş tanıdı.

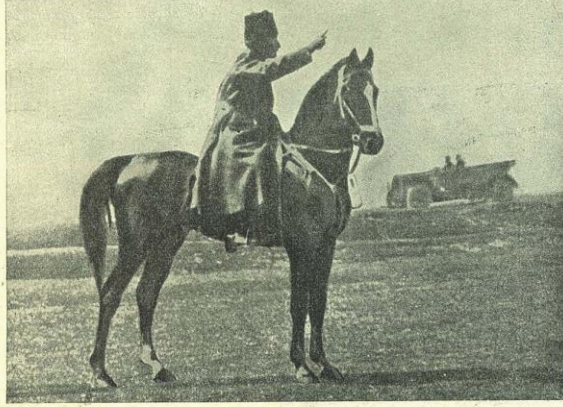
Bu Kahraman, millet davalarının kızgın potası içinde çelikleşti.

Bu Kahraman, milletin başına yukardan aşağıya değil; aşağıdan yukarı geldi.

Bu Kahraman, Gazi Mustafa Kemaldir.

Gazi ve arkadaşları, Milli Kurtuluş Savaşında daima böyle dimdik durmasını ve ileri bakmasını bildiler.

KONİYAYA LİSE KÜTÜPHANESİ	
Demirbaş No.	3478/1
Tasnif No.	

Gazi, yalnız masa başında değil, cephelerde at üstünde de çalıştı.

GAZİ Mustafa Kemal: Millet davasında her zaman önde yürüyüp kıymetin ve hizmetin eleğinden geçmiş olan adamdır.

Gazi Mustafa Kemal, milletin ülkülerini, milletin dileklerini şahsında merkezleştiren, "iradesinde olgunlaştıran fiil ve hareket adamıdır. Gazi Mustafa Kemal, millet davasını bütün engellere, bütün yoksuzluklara rağmen mukaddes bir bayrak gibi daima başının üstünde tutmuş olan büyük Şeftir.

Gazi, Milli kurtuluş hareketini halka böyle anlattı.

NASILDI?

Sultanlar, bayramlarda, huzurlarına kabul ettikleri vatandaşlara böyle bir saçak parçası öptürürlerdi: "Muayede resmi hümayunu!"

Milletten alınan vergiler Arap çöllerine böyle tantana ile gönderilirdi: Sürre alayı.

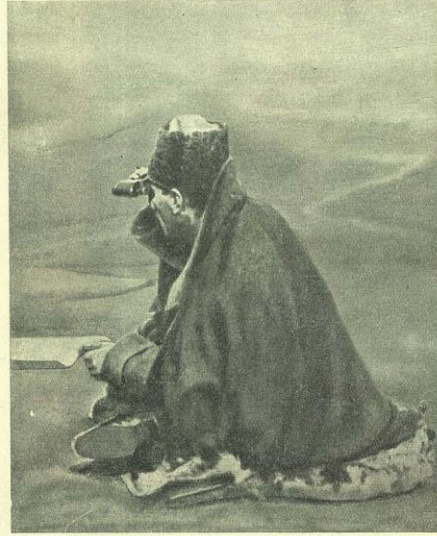
Halifeler halka müslüman olduklarını göstermek için cumadan cumaya camiye böyle debdebe ile giderlerdi: "Selâmlık resmi âlisi!"

Gazi, Emperyalizm için hazırladığı inhidamı böyle düşündü.

GAZİ Mustafa Kemal:
Anafartalarda Cihan Harbinin talihini deęiřtiren,
Erzurum, Sivas, Ankaranın manevî müsellesinde Türk Milletinin kurtuluş prensiplerini koyan,
Dumlupınarda emperyalizmin belkemiğini kıran,
Lozanda, ezilen ve soluyan milletlerin kurtuluş beratını dikte eden,

Gazi, millî kuruluş savaşını böyle idare etti.

İstanbulda halife ve sultanı deviren
Türk Milletine:
Yeni bir yařayıř
Yeni bir tarih
Yeni bir dil
Yeni bir varlık
Veren
Halktan gelen ve halk için
çalıřan bir halk çocuęudur.

Gazi, vatandaşlarla böyle konuřur.

Nişanlarla doldurulmuş, sırmalarla bezenmiş kabarık göğüsler üstünde boş kafalar

8 MUHARREM SALI 1278 TARİH VE 53 No. LI TERCÜMANI AHVALDEN:

ZATI Camiülhasenat hazeratı şehnişahinin min' kiberrahman meftur ve mütahallik buyurdıkları haddiaksaya gelmez ve evsafı celile ve ahlâkı memduhai mülükaneleri içinde seciyyei mümtazei askerî perveri ve merhameti amimeî melikdarileri fevkalâde olduğundan mücerret asakiri zafer maasiri mülükanelerini taltifen bu kere nevhadei hadikai şevket ve Güllkoncai gülzarı Saltanat nuri çeşmi iftiharî milkü millet şehzadei civanbaht devletlü necabeltû sultanı Yusuf İzzettin Efendi Hazretleri uhdelerine has-sai orduyu hümayunî beşinci şişhane taburu (Başça-vuşluk) vecih ve ihsan buyrulmuş olduğu işitilmiştir.

6 MUHARREM PAZAR 1278 VE 25 No. LI TERCÜMANI AHVALDDN:

Veziri Maalisimirim, Hazreti Rabbülâleminin ihsanı ilâhisi olarak yetmiş dört senesi şehri seferülhayırının yirmi birinci Cumartesi gecesini bir mahdumum dünyaya gelip ismi Yusuf İzzettin tesmiye kılınmış olduğundan müşarüni-leyhin ilâm velâdetine iptidar olunsun. Cenabıhak cümleyi teyidatı rabbaniyesine mazhar bu-yura amin bihürmeti seyyidelmürselin.

3 Muharrem 1278

TEVCİHAT

Su Nazırı izzetlü Halit Beyefendi mabeyini hüma-yunu mülükânece diğer hizmete tayin buyrulmuş olduğundan Su Nezareti devletlü ismetlü Valde Sultan Hazretlerinin kahveci başısı sabık Musa Ağaya tevcih olunmuştur.

28 Cemaziyelevvel 1278

TERCÜMANI AHVAL NUMARA 112

Devletlü ismetlü Fatma Sultan aliyyüşşan Hazretlerinin kethüdalık hizmeti aliyeleri Meclisi Valâ azasından utufetlü Hüseyin Beyefendi Hazretlerine ihale ve tevcih buyrulmuştur.

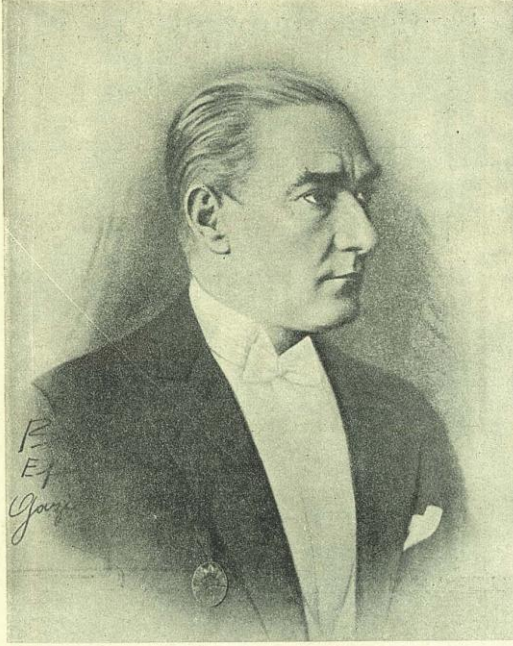
28 Zilhicce 1277, 49 numara

Horoz döğüştüren Sultan!

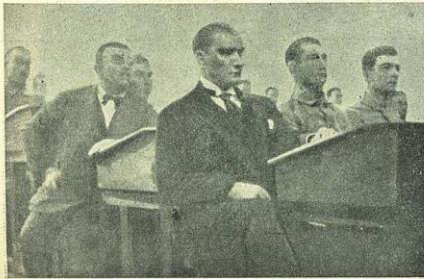

NASIL OLDU?

Gazi ve nefer aynı madalyayı taşırlar: İstiklâl Madalyası.

Gazi, fikir döğüştürür!

Gazi, mektep imtihanlarında.

Gazi, Tarih Encümeninde.

NASILDI?

Şehzade

Şehzade

Padişah namzetleri

SARAYLARIN dört duvarı içinde halayıklar ve haremağaları arasında yetişen nazlı efendiler kuş beyinli kalmaga mahkûmdular.

Bunlar daha beşikte iken rütbe ve nişan sahibi olurlar ve sünnet düğünlerinde portakal oğlunun hünerlerine gülerken müşür kılıçları kuşanırlar ve murassa nişanlarla bezenirlerdi. Bıyıkları terlemeğe başlayınca da hayatın manasını odalıklar, halayıklar, saraylılar ve gözdeler arasında aramağa koyulurlardı.

Haremağası

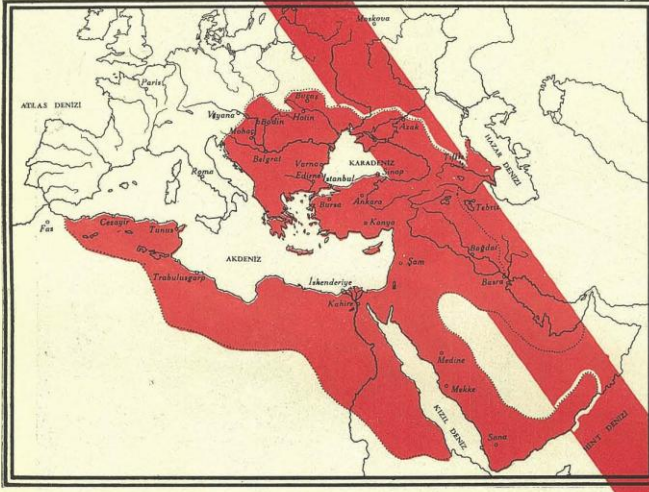

NASILDI?

OSMANLI İmparatorluğu sözde müstakil bir varlıktı.
Bir zamanlar Orta Avrupa kapılarına, İspanya sınırlarına, Vistül kıyılarına, Hint denizine kadar uzanan bir imparatorluğun bu çöküşündeki manayı anlamak lazımdır. Bu taşma ve yayılma hareketi, yalnız muntazam ve iyi idare edilen bir ordunun eseri değildi. İmparatorluğun, o zamanki beynelmül şartlara göre ileri olan iktisat gövdesine de dayanıyordu.

Köle İmparatorluk

Fakat Avrupa, kendisini skolastikten kurtarıp müspet ilimlerin rehberliği altında teknik inkılabını yaratınca Osmanlı İmparatorluğu kendi arasındaki muvazeneyi kendi lehine bozdu. Artık Avrupa *dinamik* bir oluşu, Osmanlı İmparatorluğu ise *statik* bir kalışı temsil ediyordu. O ilerliyor, biz yarımda sayıyor ve geriliyorduk. Bu farklılaşma bir taraftan hudutlarımızın gittikçe daralması, diğer taraftan içtimai bünyemizin çözülmesiyle tecelli ediyordu. Bu inhilâli damgalıyan vesika: *Gülhane Hattı Humayunudur.*

GÜLHANE HATTI BÖYLE BAŞLAR: 1839

COMLEYE malûm olduğu üzere devleti aliyemizin bidayeti zuhûrundanberi ahkâmı celilei Kuraniye ve kavanini şer'iyyeye kemalile riayet olduğundan saltanatı seniyyemizin kuvvet ve miknet ve bilcümle tebaasının refah ve mamuriyeti rütbei gaite vasıl olmuşken yüz elli sene vardır ki gavaili müteakibe ve esbabı mütenevviaya mebni ne şer'i şerife ve ne kavanini münifeye inkıyat ve imtisal olunmamak hasebile evvelki kuvve ve mamuriyet bilâkis zafû fakra mübeddel olmuş ve halbuki kavanini şer'iye tahtında idare olunmayan memalikin payidar olamayacağı vazihattan bulunmuş olup cülûsu humayunumuz ruzu firuzendenberi efkârı hayriyet asarı mülûkânemiz dahi mücerred imarı memalik ve enha ve terfihı ahali ve fukarayı kadiyei nafiasına munhasır ve memaliki devleti aliyemizin mevkii coğrafiyesine ve arazii müm-bitesine ve halkın kabiliyet ve istidatlarına nazaran esbabı lâzımasına teşebbüs olunduğu halde beş on sene zarfında bitevfiki taalâ suveri matlube hâsıl olacağı zâhir olmakla avnû inayeti hazreti bariyeti itimat ve imdadı ruhaniye cenabı peygamberiye tevessül ve istinat birle bundan böyle..

ISLAHAT FERMANINDAN BİR PARÇA 1855

UMUM tebayii şahanemizin mesai cemilei hamiyetkâraneri ve mütefik has bahrülîhlâsımız olan düveli müfahhamanın himmet ve muavenet hayriyehaneleri eseri olmak üzere devleti aliyemizin bu kere binneytüllahu taalâ haricen hukuku seniyyesi bir kat daha teekküt eylediğine ve bu cihetle şu asir devleti aliyemiz için bir zamanı hayriyet iktiranının mebbei olacağından dahilen dahi saltanatı seniyyemizin tezyidi kuvvet ve mukneini ve revabıtı kalbiyei vatandaş ile birbirine merbut ve nazarı madelet eseri müşfikanemde müsavi bulunan kâffei sınıfu tebayii şahanemin her yüzden husulü tamamii saadet hal memaliki şahanemizin mamuriyetini müstelzem olacak esbab ve vesailin anbean ilerilemesi müradı merhamet İyadı müfakânen iktizasından bulunduğu binaen hususatı atlyüzzükrin icrasına idarei madelet ifadei padişahanem şerefsadir olmuştur.

Şöyle ki: Gülhanede kiraat olunan hattı humayunum ile tanzimatı hayriye mucibince her din ve mezhepte bulunan kâffei tebayii şahanem hakkında bilâ istisna emniyeti can ve mal ve mahfuziyeti namus için tarafı eşerî padişahanemden vaat ve ihsan olunmuş olan teminat bu kere dahi tekit ve teyit kılındığından bunun kâmilen île çıkarılması için tedabiri müessirenin ittihaz olunması veziri şerahi atifet seniyye padişahanemde olarak memaliki mahrusei şahanemde bulunan hıristiyan ve sair tebaai gayri müslime cemaatlerine ecdadı izamım taraflarından verilmiş ve sinini ahirede hak ve ihsan kılınmış olan bilcümle imtiyazat ve muafiyatı ruhaniye bu kere dahi takrir ve ipka kılınıp..

Hür CUMHURİYET

CİHAN Harbinin aleyhimize neticelenmesi ve İstanbul yabancı ordular tarafından basılması beraber İmparatorluğun parçalanması da artık gerçekleşmişti.

Saltanat Türkiyesinin görünüşteki istiklâli bile artık bir hayal olmuştu. Göçüş ve çözülüş, aynı zamanda milletin gövdesini ve ruhunu da sarmıştı. Hemen herkes kurtuluş yolunu başka, başka istikametlerde arıyordu.

Halife kendini ve sarayını kurtarmak davasında idi. Bunda muvaffak olmak için her türlü pazarlığı peşinen kabul etmişti.

Bir (İngiliz Muhipler Cemiyeti) kurmak suretile vatani ve milleti kurtaracak sanan gafiller, Vilsona istidalar yazarak onun mahut 14 noktasından medet umanlar, Manda taraftarlığı ederek Milletler Cemiyetinin kontrolü altında bir müstemleke hayatı sürmeğe yeltenenler. O zamanki dağınkılığın ve şaşkınlığın en göze çarpan âlâmetleridir.

İşte böyle bir bozgun havası içinde milletin şuur ve iradesi, *Gazi Mustafa Kemal* in şahsında merkezleşti.

Milletin bu yeni doğuşunu müjdeliyen vesika: *Milli Misak* tır.

MİLLÎ MİSAKIN ALTINCI MADDESİ

6 – Millî ve iktisadî inkişaflarımız dairei imkâna girmek ve daha asrî bir idarei muntazama şeklinde tedviri umura muvaffak olabilmek için her devlet gibi bizim de temini esbabı inkişafatımızda *İstiklâl ve Serbestii tamme* mazhar olmamız üssülesası hayat ve bakamızdır.

Bu sebeple siyasî, adli, malî ve sair inkişoflarımıza mâni kuyuda muhalifiz.

Tahakkuk edecek düyunatımızın da şeraiti tesviyesi bu esasata mugayir olmayacaktır.

28 Kânunusani 1920

NASİLDİ?

Hattı humayun zihniyetile hareket eden bir imparatorluğun mukadder akıbeti elbette ki, ancak:

Mondros Mütarekesini kabul etmek olabilirdi.

Mondros Mütarekesinin en mühim maddeleri şunlardır:

1) Çanakkale ve Karadeniz Boğazlarının açılması, Karadenize serbest geçmek, Çanakkale ve İstanbul Boğazlarının Müttefikler (İtilâfçılar) askerile işgali. 2) Hudut muhafazasına ve dahili asayişe muktazi kıt'alar hariç olarak tekmil Osmanlı ordusunun derhal terhisi; terhis edilmeyen kıt'aların mevcudu ve inkısam sureti, sonradan Türk Hükûmetinin fikri alınarak Müttefikler tarafından tespit edileceği; 3) Türk sularında veya Türkler tarafından işgal edilmiş sularda bulunan teknil harp sefineleri teslim edileceği ve bunların gösterilecek sular ve limanlarda mevkuf bulundurulacağı; 4) Müttefiklerin kendi emniyet ve selâmetlerini tehdit altında görünce sevkulceyş noktalarını işgale hakları olduğu; 5) Türklerin işgalinde bulunan teknil; demiryollarından Müttefiklerin serbestçe istifade edecekleri ve Müttefiklerin düşmanlarının bunlardan istifadesi menolunacağı, Müttefiklerin Türk tüccar sefinelerinden de aynı surette istifade hakkını haiz olacakları; 6) Toros tünellerinin Müttefikler tarafından işgal olunacağı; 7) Telsiz telgraflarla kabloların Müttefikler murakabesi altında bulunacağı; 8) Kafkasya, Hicaz, Asir, Yemen, Suriye ve Iraktaki Osmanlı askerî kıt'alarının, Trabulus ve Bingazide bulunan Osmanlı zabıtlarının ve Osmanlılar tarafından işgal edilen limanların Müttefiklere teslim olunacağı; 9) Teçhizat, silâh ve cepane ve askerî nakliye vasıtalarının Müttefiklere istedikleri anda teslim olunacağı ve bunların mevcuduna halel getirilmemek için bahri ve berrî malzemei askeriye ile ticarî eşyanın tahrip edilemeyeceği; 10) Müttefiklerin bütün esirleri ve ermeni esirleri Müttefiklere teslim olunduğu halde, Türk esirlerinin Müttefiklerin emri altında kalacağı; 11) "Bir Ermenistan vilâyetinde, (!) karışıklık çıkarsa, Müttefiklerin oranın işgaline salâhiyyettar olacakları.

(Yukardaki maddeler, mütarekenameden hulâsa edilerek toplanmıştır: rakamlar, mütarekenamenin madde rakamlarını göstermez).

BİR KARA TARİH:

30 Birinciteşrin

1 9 1 8

MONDROS MÜTAREKESİ BU TARİHTE İMZALANDI.

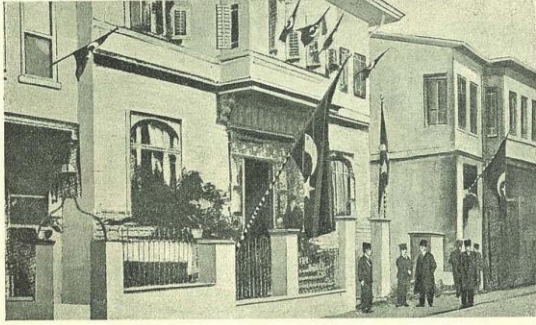
OSMANLI SALTANATI İSTİKLÂLİMİZE GÖZ KOYAN EMPERİALİZM ÖNÜNDE BEYAZ BAYRAK ÇEKTİ!

Millî misak zihniyete hareket eden bir millet varlığının mukadder gayesi ise ancak düşmanlara Mudanya Mütarekesini kabul ettirmek olabilirdi.

Mudanya Mütarekesini imzalayan Türk ve İtilâf Devletleri Jeneralları. Soldan sıra ile Fransız Jenerali Şarpi, İngiliz Jenerali Harington, Garp Cephesi Orduları Kumandanı İsmet Paşa, İtalyan Jenerali Monpelli.

Mudanya Mütarekesinin müzakere ve aktolunduğu binanın o tarihte çıkarılmış resmi (3-11 Birinciteşrin 1922).

BİR IŞIKLI TARİH

11 Birinciteşrin

1 9 2 2

MUDANYA
MÜTAREKESİ
BU TARİHTE
İMZALANDI

**EMPERİALİZM,
KURTULUŞUNU CEPHELERİ ZOR-
LUYARAK ELE GEÇİREN TÜRK MİL-
LETİ KARŞISINDA PES DEDİ!**

NASILDI?

Mondrosun neticeleri:

İzmiri bastılar:

İstanbulu bastılar:

Gazi M. Kemal'in idamı için
Padişah Hükûmeti
Fetva çıkardı:

Fetva:

Sebebi nizamı âlem olan Halife İslâm ademellâhü tealâ hilâfetehu ilâ yevmülkıyam hazretlerinin tahtı vilâyetinde bulunan bilâdi İslâmiye-de bazı eşhası şerire ittihazı İttihat ve kendilerine rüesa ittihaz ederek tebaai sadıkai şahanesi hiylü tezulrat ile iğfal ve idlâle ve bilâ emrâ âli ahali'den asker cem'ine kıyarı edip zahirde askerî işe ve teçhiz bahanesile ve hakikatte cemî mal sevdâsile hilâfâ şer'i şerif ve mugayirî emrâ münif bir takım garamat ve vergiler tarh ve tevzi ve enval taziyik ve işkencelerle nasın emvalü eşyasını gasbû garî ve bu veçhile İbâ-đullağa zulmü İttiyat ve tecrime cesaret ve memaliki mahrusanın bazı kura ve bilâdına hücum ile tahrip ve hâk ile yeksan ve tebaai sadıkadan nice nüfusu masumeyi katlû İttifâ ve dîmağî mahfufeyi sefkü İraka ettik-leri ve canibi emirilmüminininden mensup bazı memurini İlmîye ve as-keriye ve mülkiyeyi hotbehoi azl ve kendî hempalarını nasp ve mer-kezi hilâfet ile memaliki mahrusanın muvasalat ve münakalât ve mu-haberâtını kat ve tarafı devletten sadır olan evamirin icrasını men ve merkezi diğer memalikten tecriti ile şevketi hilâfeti kesrû tehuin kastede-rek makâmı muallâyı imamete İhanet etmekle taati İmamdan huruç ve devleti aliyenin nizamü intizamını ve bilâdin asayişini İhlâl için neşrû arâcîf ve işaei ekâzîp ile nası fitneye salık ve saibilfesat oldukları zahir ve mütahakkik olan rüesayı mezburun ile avanı etbai bağılar olup dağılmaları hakkında sadır olan emri âli'den sonra hâdâ İnadâ fesai-larında ısrar ederlerse mezburların hiyanetlerinden tathiri bilât ve şerrü mazaratlarından tahlisi İbat vacip olup katilüllefi tebgîi hatta tefta İlâ emri İdâhi nası kerimî mucibince katlû kitalleri meşru ve farz olur mu beyan buyurula.

Elcevap
Fillâhü tealâ âlem olur.

Ketebehülfakir
Dürrizaâde Esyyîdû Abdüllahî
Ülfa Ahhüma

14

15 Mayıs 1919

16 Mart 1920

11 Mayıs 1920

Beyanname:

Dersaadet ahalisine:

Dersaadette bulunan İttifâ kuvvetlerinin vikayesi için atıdêki beyannameyi lüzumuna binaen zirde vazifâlimza Dersaadet müt-tefikin kuvveti kumandanı berveçîâtî beyan ederim. Ahhalinin kemali sâkûnetle hareket ve mümkin olduğu kadar mutat işigal dayinlerine devam etmesi İcap eder. Ahhal bu suretle hareket ve İttifâ kuvvetlerine karşı hareket ve halâtan içtinap ederse elhafi askeriyei mütefikâ tarafından müdahaleye maruz kalmıyacakları gibi hayatları hiçbir tehlikeye düşer olmiyacak ve serbesiîi şah-sillerile emvallerine riayet edilecektir.

Fakat ahali bu husustaki vazifesini İfa etmediği takdirde İcabatı harp İbreti misal teşkil edecek bir ceza İstilizam ettirilecektir. Binaenaleyh her kim olursa olsun evamire muhalif veya kitaati mütefikâ veyahut mezkûr mütefikin kitaatına mensup bir şahsa düşmanane ve zarar cuyana veya asayişî umumînin İhlâlini İntaç edecek veya düşmanlarına muavenet edebilir bir harekette veya bir hareket teşebbüsünde veyahut işbu beyannamenin ah-kâmına muhalif bir harekette bulunursa İvvanı harp tarafından muhakeme ve İdam veya cürmü İstilizam edeceği İdaha hafif bir ceza ile hükmedilecektir.

Balâda zikrolunan müzir hareket her kimin olursa olsun Demiryollarını, cadde, köprü, telgraf ve telefon tellerini, su ve ziya mahzen ve sistem'lerini ve levazımı askeriye'yi şamilidir.

16 Mart 1920

H. F. M. Wilson
Dersaadet
Müttefikin kuvveti kumandanı

Mudanya'nın Sebepleri:

Gazi, Samsuna çıktı:

19 Mayıs 1919

Erzurum Kongresi toplandı:

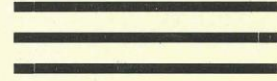
23 Temmuz „

Sivas Kongresi toplandı:

4 Eylül „

Ankara Büyük Millet Meclisi açıldı:

23 Nisan 1920

1-inci İnönü Savaşı:

2-inci İnönü Savaşı:

9-10 II. kânun 1921

30 Mart. 1 Nisan „

Sakarya Meydan Cengi:

23 Ağustos – 13 Eylül 1921

Dumlupınar:

31 Ağustos 1922

Ordular, İlk Hedef:

AKDENİZ!

İZMİR

Gene bizim:

9 Eylül 1922

NASILDI?

Sevr esaretnamesini
SULTAN HÜKÜMETİ
böyle imzaladı:
10 Ağustos 1920

SEVR'E
GÖRE

T
TÜRKİYE

Sevr'den parçalar:

MEVADDI ASKERİYE

Madde 152 — Türkiye'nin bulundurabileceği kuvvei müselleha ancak kıtaatı atıyeyi ihtiva edebilecektir:

- 1 — Maiyeti seniye kıtaatı.
- 2 — Dahili memlekette emnû asayişini muhafaza ve ekalliyetlerin himayesini temine memur jandarma askeri.
- 3 — Vahim iğtişaat zuhuru takdirinde jandarma askerlerini takviyeye ve hini hacette hudutlara nezareti temine memur kıtaatı mahsusa.

Madde 153 — Muahede hazıranın mevkii mer'iyete vaz'ını takip edecek üç ay zarfında 152 inci maddede muharrer kuvvei müsellehadan gayrı kıtaatı askeriyeye terhis ve lâgvolunacaktır.

AHKÂMI MALİYE

Hükümeti Osmaniyeye bazı hudut dahilinde muavenette bulunmak arzusu ile müttehassıs olan müttefik devletler, Fransa İngiltere ve İtalya murahhaslarından mürekkep bir maliye komisyonu teşkil hususunda Hükümeti Osmaniyeye ile itilâf ederler. Komisyonunda reyî istişarisi olmak üzere bir Osmanlı komiseri bulunacaktır. Komisyonun salâhiyet ve vezaifi atideki maddelerde gösterilecektir.

Madde 232 — Maliye komisyonu, Türkiye'nin menabi ve varidatının idamesi ve tezayüdü için muvafık gördüğü her türlü tedabiri itihaz edecektir. Maliye Nezareti tarafından her sene meclisi meb'usana takdim edilecek olan bütçe evvelâ maliye

**İstiklâlin kıymetini anlamak
için bunları oku!**

komisyonuna gönderilecek ve badettasdik Meclisi Meb'usana gönderilecektir.

Meclisi Meb'usan tarafından yapılacak tadilat, Maliye komisyonu tarafından tasdik edilmedikçe mer'î olamayacaktır. Maliye komisyonu bütçe ve kavanini maliyenin tatbikine nezaret edecektir. Bu nezaret, Maliye komisyonunun doğrudan doğruya emri altında bulunan ve azası komisyonun muvafakati ile tayin edilecek olan Osmanlı Maliye heyetü teftişiyesi tarafından icra edilecektir.

Hükümeti Osmaniyeye vazifelerinin ifası hususunda müfettişlere her türlü teshilatın iraesî ve maliye işleri için gayri kâfi olan memurine karşı komisyonun vuku bulacak teklifatını kabul etmeği taahhüt eder.

AHKÂMI İKTİSADİYE

Birinci fasıl — Münasebatı Ticariye

Madde 261 — Mukavelât, muahedat ve örfü adattan inbiyas eden Kapitülasyon usulü, 1 Ağustos 1914-ten evvel doğrudan doğruya veya bilvasıta müstefit olan müttefik devletlerin lehinde olarak yeniden tesis edilecek ve istifade 1 Ağustos 1914 tarihine kadar müstefit olmiyan müttefik devletlere de teşmil kılınacaktır.

Madde 262 — 1 Ağustos 1914-ten evvel eski Osmanlı İmparatorluğunda postanelere malik bulunan Düvelü Müttefika Türkiye dahilinde yeniden postaneler tesisi hakkını haiz olacaklardır.

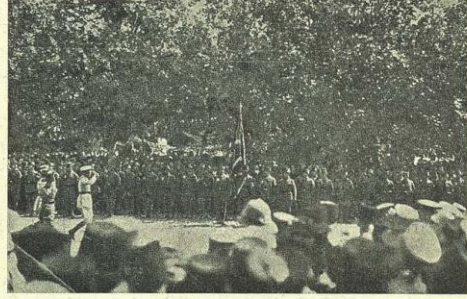
Madde 263 — 25 Nisan 1907 mukavelesi Türkiye'ye vuku bulacak ithalât tarifei rûsumuna taallüku itibarile, bildümle düvelü müttefika lehinde yeniden mevkii mer'iyete vazolunacaktır.

SALTANAT 1 BİRİNCİTESİRİN 1922-DE YOKEDİLDİ!

TEŞKİLÂTI Esasiye Kanunile Türkiye halkı, hukuku hakimiyet ve hükümransininin mümessili hakikisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti maneviyesinde gayrikabili terk ve tecezzi ve ferâğ olmak üzere temsil ve bilfiil istimal ve iradei milliyeye istinat etmeyen hiçbir kuvvet ve heyeti tanımamağa karar verdiği cihetle Misakı Milli hudutları dahilinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinden başka şekli hükümeti tanımaz. Binaenaleyh Türkiye halkı hakimiyeti şahsiyeye müstenit olan İstanbuldaki şekli hükümeti 16 Mart 1336 dan itibaren ve ebediyen tarihe mütetkil addetmiştir.»

Esbabi mucibeden

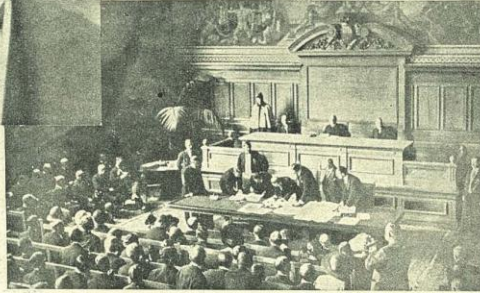

İtilâf kuvvetleri İstanbuldan çıkarken bayrağımızı böyle selâmladılar: 2 Birincitesirin 1923

Lozan

*Kahra-
manı.*

28 — Tarafeyni âliyeyni akıdeyn Türkiye de kapitülasyonların kâffei nukatı nazar dan tamamen ilgasını herbiri kendisine taalluku cihetinden kabul ettiklerini beyan ederler.

Lozan Muahedesinden

Arkadaşlar! Sarayların içinde Türkten gayri unsurlara istinat ederek, düşmanlarla ittifak ederek, Anadolunun, Türklüğün aleyhine yürüyen çürümüş gölge adamlarının Türk vatanından tardı, düşmanların denize dökülmelerinden daha rehakâr bir hareketir.

30.8.1924

Gazi

Lozan Sulhu da böyle imzalandı!

24 Temmuz 1923

Hilâfet kaldırıldı: 3 Mart 1924

Hilâfetin ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair kanundan:

1 — Halife halledilmiştir. Hilâfet, hükümet ve Cumhuriyet mana ve mefhumunda esasen mündemiç olduğundan hilâfet makamı mülğadır.

MİLLÎ KURTULUŞ SAVAŞINDA SULTAN CEPHESİNİN MATBUATI:

Bir senedenberi İzmir kurtaracağız, hukuku milliyeyi müdafaa edeceğiz diye bu şaklabanlar Anadoluyu baştan başa kastılar, kavurdular, malûmu ilâm etmek, o dertleri tazelemek, o yaraları bir kere daha deşmek istemeyiz, bu macerayı elimi; ...

İzmir kurtulmadıktan maada düşman Anadolunun göbeğine girdi, ilerledikçe ilerliyor, bütün o düzme kahramanlara ise: tabiri marufu ile hem kaçıyor, hem davul çalıyorlar, lâkin son haberlere göre Eskişehirde bile Balıkesirde ve Bursada olduğu gibi bir lâhza olsun dikiş tutturamıyorlar. Bu manzaranın fecaatini kabil midir ki bir Türk kalbi hissetmesin?

Hâlâ Ankaraya mı, harbü darbe mi, ümidi necatımızı bağlayacağız; Hakikat böyle var kuvvetile infilâk eylemeğe başladıkdan sonra da mı bizi vaktile bu akibetten agâh edenleri dinlemeyeceğiz. Hâlâ mı bu çıkmaz yola gideceğiz?

Bu erkânü ümera değil midirler ki, iki buçuk sene evveli mütarekeyi bile zorla kabul ettilerdi. Anadoluya çekilerek herçibadabat İtilâf ordularına dayanmak azminde idiler. Onlar Kütahya, Eskişehir değil, Konya ve Ankara bile düşse o sevdayı vefadan fariğ olamazlar. İlâmaşallah çarpışmak isterler.... Devletlerin müdahalesini celbederek bu davaya hatime çekmek lâzımdır.

Bir hükümet adamımız, bilfarz Babialinin bir rüknü mahsusu ise artık vahdeti milliyeyi, hamiyet ve saire diye, Ankaranın gittiği çıkmaz yolu takip eyliyebilir mi? Elbette eyliyemez. Ankarada bu yeni faciaları gördükten sonra Babiali vahdeti milliyeyi bozulmasın diye Ankaraya artık imtisal edemez.

Maamafih biz yine bu zavallıları mazur görürüz, çünkü onlar da ihtimaldir, kurbandırlar, siyaset kurbandırlar, şayet şahsî ve hususî bir menfaatin, bir hürsın mağlûbu, esiri değılseler, cihanın en büyük askerleri bile siyasetle uğraşmak için nefislerinde bir salâhiyet görmez iken bu ezeli çocuklar daha zabıt libasını giyer giymez bu devleti en mecnunane emellere göre idare etmek vahimesine kapıldılar. İttihadı Terakki, Kuvayı Milliye hep bu vahimededen doğdu, bütün bu musibetler de başımıza o yüzden geldi. Allah beterinden esirgesin.

Harp, harp, harp, bu millet te, bu memleket te artık harpten bıktı. İzmirden ve Edirnedden Yunanı çıkarmak harp ile olamaz, olaydı şimdiye kadar olurdu. Şimdiye kadar ki, harp ile Yunanıstanı Eskişehre getirmiş olmaktan başka bir marifet gösteremedik. Şimdiden sonra göstereceğimiz meşkûktür. Fakat harbe bedel duredişane bir siyasete imtisal etmiş olsa idik, ekseriyetle Düveli Muazzamanın menfaatlerine tevafuk eylemediği artık filen sabit olduğu için Yunanlıların o Türk topraklarında kalmaları muhtemel değıldi.

Biz böyle hükmediyoruz ki, bu devletin zimamı siyasetini Ankaraya bırakmak yanlış bir hareket oldu, herhalde Ankara bu işin eri olmadığı bütün yaptıkları daha doğrusu yaktıkları ile, yıktıkları ile ispat eyledi. Hatayı görünce, tashih eylemek te bir meziyettir, hele zararın neresinden dönülürse kârdır.

"Büyük Millet Meclisi, hakimiyeti milliyeyi ve saire gibi müddealar ötedenberi malûmumuzdur. Fıkrai malûmede denildiği gibi bize de mi lo lo lo, Ankaradan çok ziyade bu makarrı hilâfet ve saltanat, bu devlet, milleti temsil eyler. Bahusus böyle her türlü tehlikeler korkunç bir tarzda etrafımızı sardıktan sonra olsun serbestii efalimize sahip olmalı, bir parça da İstanbul kafasile, İstanbul idrakile, irfanile oturmalı ve kalkmalı değil miyiz?"

İnanmadılar
ve
Milleti boyuna
böyle
zehirlediler!

MİLLİ KURTULUŞ SAVAŞINDA GAZİ CEPHESİNİN MATBUATI:

İstanbul işgal edildi, mateme büründü. Fakat düşmanlarımız o hareketlerle maksatlarına nail olamadılar, Türkün ruhunu, Türkün azim, müdafaa ve mukavemetini ne İstanbulda kırdılar, öldürbildiler, ne de İstanbuldan Anadoluya hâkim olabildiler: İzmir işgalile nazarı dikkati celbeden ve İstanbul işgalile son haddine varan felâketi millîye karşısında Anadolu, yalnız gözyaşı dökmekle kalmadı, istiklâlile beraber İstanbulunu, İzmirini kurtarmak için temiz kanını da döktü ve döküyordu. İstanbul işgal edilmeseydi, Anadolu fevkalbeşer kudret, müdafasını bugünkü mehîp şekilde belki de göstermeyecek, çünkü böyle bir kudret izharına lüzum hissetmeyecekti. Ve şimdi, hiç şüphe yok ki, göstermekte olduğu kudretle istiklâlini de, İstanbulunu da kurtaracak, İstanbul da, bütün memleketin de matemine nihayet verecektir. İstanbul işgal edildise, Türk ölmedi ve ölmeyecek. Oyle ise bugünkü matemimizi samimi kalbimizden gelen yegâne temennimizle karşılayalım:
Türk yaşasın!

Her şeyden evvel nefsimize itimat edelim. Zafer bu itimatla yürüyecektir. Her türlü mehâlike göğsünü siper eden unsurlarımızın önümüze döküklükleri kahramanlık misalleri ise bu itimadımızı günden güne takviye ediyor. Binaenaleyh harbin bulunduğumuz hâd devresinde, biz çok söz söyleyecek değiliz; ve yalnız bir şey düşüneceğiz ve oraya doğru yürüyeceğiz: Gaye, gaye.

Bana Eskişehirin bırakılıp bırakılmadığını soranlara ben:

— Ordu ne oldu?
— Bize ordu lâzımdır. Bu ordu Yunanlıları Uşakta da Eskişehirde de, Ankarada da, Sivasta da yense netice odur. Ordu kaldıkça coğrafya değişikliklerinin ehemmiyeti yoktur. Eskişehir, şehir olarak, Bursadan daha kıymetli değildi. Ordu-muz bize yeter.

Eğer Kuvayı Millîye olmasa idi, Türkiye daha iki senedenberi şarkında ta Sivası aşmış bir Ermenistan, cenubunda zorla uydurmuş bir Kürdistan, orta siteplerde memuruna bile emir veremiyen şekilden, isimden, alâmetten ibaret, hayal meyal bir hakimiyet hatirasından ibaret kalacaktı. Kuvayı Millîye coğrafyamızın dörtte üçünü kurtardı. Bu coğrafya millî bir vatanın hudutlarına erişinceye kadar, ve bize, Türk Milleti bu millî vatan içinde müstakil ve hür bir milletin haklarını alıncaya kadar, Anadolu ihtilâlinin nihayet bulması imkânsızdır. Biz vatan ve istiklâl istiyoruz. Dünyada bir vatanlık topraktan ve bir istiklâl hakkından daha az ideali olan bir millet, bir ihtilâl olur mu?

Mütarekenin ilk günlerindenberi bu millete bilâkaydüşart tahammül ve tevekkül tavsiye edenlerin, (vücudüne vurulan her zinciri hürmete yakın bir itaatle öp) diyenlerin ne fikre hizmet ettiklerini anlıyamıyanlar var. Bu nasihatlere göre millet yorgundur. Her şeyden evvel huzur ve rahata muhtaçtır. Yatağını bir zindana serseler bile eyvallah; desin ve uzansın; zira haddi zatında bunu söyleyenlerindir ki, rahata ihtiyacı vardır ve millete huzur ve sükûn tavsiye etmelerinin manası şudur: Aman gürültüyü kesiniz; uykumu kaçırıyorsunuz, rahatımı bozuyorsunuz; siz susun da benim kulağım dinç olsun; şöyle bir köşede kendi işim gücümle meşgul olayım. Çoluk çocuğumla yan gelip oturayım. Bizce böyleleri hiç değilse millet ve memleket işlerle uğraşmalı, millet ve memleket namına söz söylememelidirler. Aile ocağının durgun ve asude havası bunların her türlü yorgunluktan ürken vücutları için en iyi ve en salim bir iklimdir, varsınlar bu iklim dahilinde sakin sakin, rahat rahat tenemtmüv ve tenebbüt etsinler, fakat ikide birde herkesi de kendilerile beraber bu nebatî hayata sevkette uğraşmaktan ve ulvî heyecanlarla kaynayan kalplere soğuk su serpmekten çekinsinler.

İNANDILAR! VE İNANDIRDILAR! VE SÖZLERİNİ TUTTULAR!

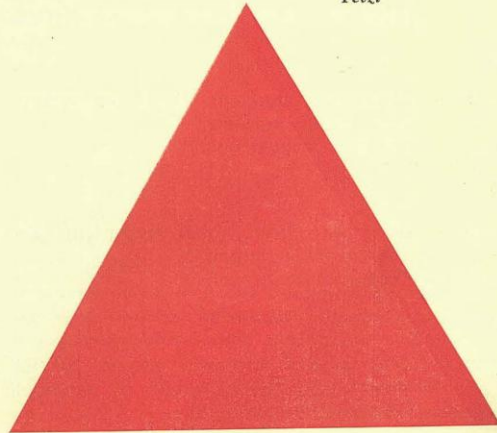
Düşmanın ilerlemesi ihtimaline karşı halkın kat'iyen tereddüt ve endişe etmesine mahal yoktur. Millet emin olabilir. Ordumuz düşmanın henüz muhafaza edebildiği faikiyeti adediyesine rağmen büyük kahramanlıkla düşmanı behemehal mağlûp etmekten ibaret olan gayesini takip ederek harekâtı askeriye icra etmekte ve düşmanın verdiği telefat müthişdir. İlerlemenin neye mal olduğunu pek acı tecrübelerle gören ve harp yerlerini askerlerinin cesetleriyle dolduran düşman, Altıntaş şimal ve şimalışarkısında ve Eskişehir ve Seyitgazi civarındaki muhabelelerde darbelerin en ağırına uğramıştır.

Halkımız vaziyetten ve bunun icabatından hergünkü tebliğî resmîlerle açıkça haberdar edilmektedir. Ve daima edilecektir. Ve millet müsterih olarak neticeye muntazir olmalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti bu neticeyi istihsal için her türlü tedbiri almaktadır. Düşmanın Anadolu içlerine doğru uzanmak isteyen kolları mezarlarına yaklaşıyor. Bu yeni sefer, düşmanın ölüm yolculuğudur. Avni Hakla yakın vakayı bunu gösterecektir.

23 Temmuz 1337

İcra Vekilleri Heyeti Reisi
ve
Müdafaa-i Millîye Vekili
Fevzi

Örümcekleli kafa!

Örümcekleli kafa, Osmanlı vatandaşının kafasıdır. Bu kafanın içinde iki kocaman örümcek otururdu. İslâm taassubu ve garp hayranlığı:

Fetva Örnekleri:

Mesele — Müslüm müsün denildikte zekerini gösteren kimseye ne lâzımgelir?

Elcevap — Eger sünnetli idüğü için öyle etti ise küfrüne hükmolunmaz.

Mesele — Zeyi, muallim yahudiler müslümanlardan hayırlıdır, çünkü çocuklarının muallim haklarını verirler dese ne lâzımgelir?

Elcevap — Küfürdür.

Mesele — Kızılbaş taifesinin şer'an kıtali halâl olup, katleden gazi ve kızılbaş taifesinin ellerinden maktul olanlar şehit olurlar mı?

Elcevap — Olurlar, gazayı ekber ve şehadeti azime'dir.

Mesele — Zeydi müslüm kâfir dilince zaruretsiz tekellüm eylese nikâhına zarar olur mu?

Elcevap — Zararı mahzûdür. Küfrüne hükmolunup avretü tefrik olunmaz. Taziri şedit ve zecrolunur.

Mesele — Musavver aynanın beyü şirasından olan kışb, halâl olur mu?

Elcevap — Halâl ve tayyip değildir.

Mesele — Deva için birkaç kadeh hamr içmek halâldür deyene ne lâzımgelir?

Elcevap — Tecdi'di iman lâzımdür.

Mesele — Zeyi, bigayri zaruretün başına yahudi şapkasını giyse şer'an zeyde ne lâzımgelir?

Elcevap — Küfür lâzımgelir.

Ümmet leşİ

TAASSUP örümceğinin ördüğü ağlar, milleti daima ahirete bağladı. Türk cemiyeti şeriatin, mecellenin ve fetvanın taşlaşmış kalıpları içinde hapsolünürdü.

Bu teokratik nizam kendini devam ettirmek ve insanlarını kendi ihtiyaçlarına göre yetiştirebilmek için bütün müesseselerini de kurmuştu.

Meselâ, kabinede dünya işlerini temsil eden sadrazamın yanbaşında daima ahret işlerini temsil eden kelifelli bir şeyhülislâm yer alırdı.

Osmanlı cemiyetinin ahret işleri sadrazamı !

Işıklı kafa!

İnkılâp Türkiyesinin insanı, ışıklı bir kafa taşır.

Bu kafada hiçbir yabancı hayatı telâkki tarzına yer yoktur.

Bu kafayı işleten motör, inkılâbın yüksek menfaatleridir.

Bu kafa, müstakil bir kafadır. Her hâdiseyi inkılâbın zaruretlerine göre tahlil ve terkip eder ve her karara inkılâbın prensiplerine göre varır.

MİLLET DİRLİĞİ

Cümhuriyet Türkiyesinde vatandaşın hayatı milletin istiklâline, milletin menfaatlerine, milletin dirliğine bağlanmıştır.

Cümhuriyet Türkiyesinin cemiyeti lâik bir cemiyettir.

Fakat bu lâiklik sadece din ve dünya işleri arasında Fransada olduğu gibi, bir mütareke manasını ifade etmez. Yani passif bir

lâiklik değildir. Türk lâikliği hayatın, yani milletin menfaatlerini ve dirliğini her şeye hâkim kılan aktif bir telâkkisidir.

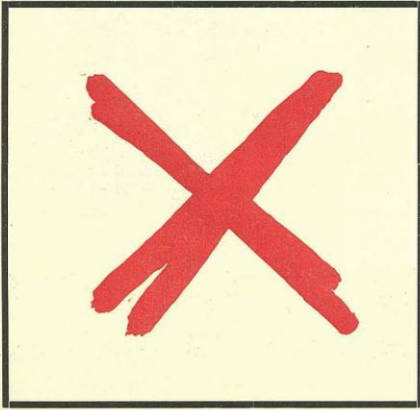
●
İnkılâp hükümetlerinde başvekil, milletin yüksek hayatî menfaatleri namına olan iktidarı, hiçbir ahiret ve ukba mümessili ile paylaşmaz.

“Tarihimizi okuyunuz, görürsünüz ki milleti mahveden, esir eden harap eden fenalıklar, hep din kisvesi altındaki küfür ve mela'netten gelmiştir.”

Gazi

“Köhne zihniyetlerle, maziperstlikle muhafazai mevcudiyet mümkün değildir.”

Gazi

Yeni rejimde karşılığı yoktur!

●
“Din telâkkisi vicdanî olduğundan, Fırka, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı, milletimizin muasır terakkide başlıca muvaffakiyet amili görür.”

Cümhuriyet Halk Fırkası programından

Ümmet Maarifi

OSMANLI İmparatorluğunun içtimaî bünyesindeki ikilik ve tezatlılık (şark ve garp) maarifinde de yaşıyordu.

Osmanlı İmparatorluğunun maarifi bir taraftan teokrasinin isteklerine cevap vermek lüzumunu duyarken, diğer taraftan garbı sadece taklit etmek, yani garp ilmini olduğu gibi ithal eylemekle millî terakkiye götürceğini sanıyordu.

Osmanlı İmparatorluğunda iki tip mektep vardı:

Din mektepleri ve dünya mektepleri.

Fakat dünya mekteplerindeki tedrisatta da teokratik terbiye esastı.

Bu terbiye, Türk cemiyetine ruh ve fikir bakımından ikiye bölünmüş insanlar veriyordu.

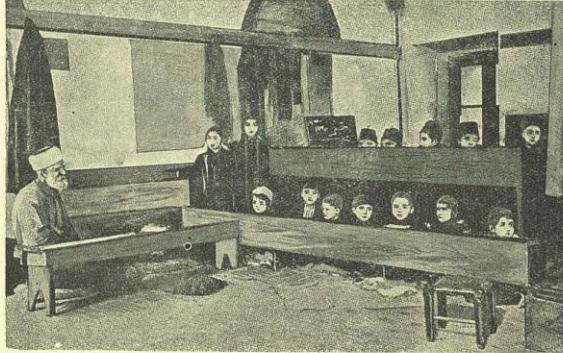
Meselâ, bir idadi talebesi bir taraftan hikmet, kimya, jeolojya gibi müspet tabiat ilimleriyle kâinatın oluşunu ve seyrini öğrenirken, diğer taraftan aynı mektepte ve aynı sınıfta tabiatın 1300 sene evvelki bir ukba görüşüne göre izahına inanmak mecburiyetinde bırakılırdı.

Osmanlı maarifinde mektep, çocuğun kafasına bir takım basmakalıp nazariyeler dolduran bir müessesese idi.

Çocukta müstakil araştırma, tahlil ve terkip yapma kabiliyetleri büyük bir meharetle öldürülürdü.

Mektepte en muvaffak olan çocuk, hafızası en kuvvetli olan bir ezber makinesidi.

Mektep mi ?

Çocuk kümesi mi ?

ESKİ MEKTEP:

Bir hapisaneden farkı var mı ?

Türk, anasını böyle bırakabilir mi :

Osmanlı İmparatorluğunda kadın, kümes hayvanı telâkki olunurdu. Peçenin ve kafesin arkasında hapsedilir ve Allahın huzuruna bile (camilerde) ancak kayıt ve şartla çıkabilirdi. Cemiyette onun yeri daima erkeğinkinden ayrılmıştı.

Mahallebici dükkânında, tramvayda, tiyatroda, hulâsa hayatta o, tecrit edilmiş ve cinsî ihtilâçlarına teslim olmuş bir mahlûktu.

Bu zihniyet, onu mektepte de bulmuştu.

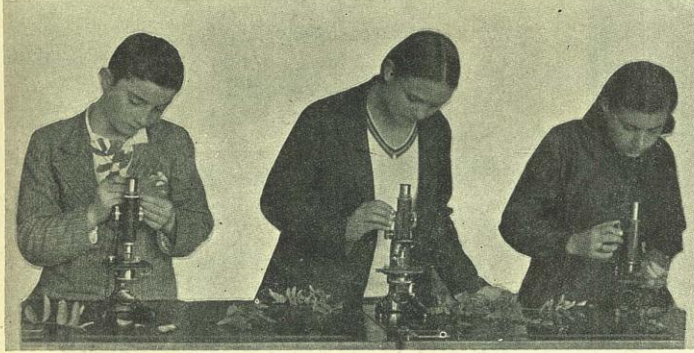
Esasen kadının tahsil görmesi lüzumsuz ve hatta zararlı sayılırdı.

Millet Maarifi

Millî terbiye ile inkişaf ve ilâ edilmek istenilen genç dimağları bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayali zevaitle doldurmaktan dikkatle içtinap etmek lâzımdır.

Gazi

Görerek ve anlıyarak öğrenmek

İNKILÂP Türkiyesinin içtimai bünyesindeki birlik ve tezatlılık maarif siyasetinde de hâkimdir.

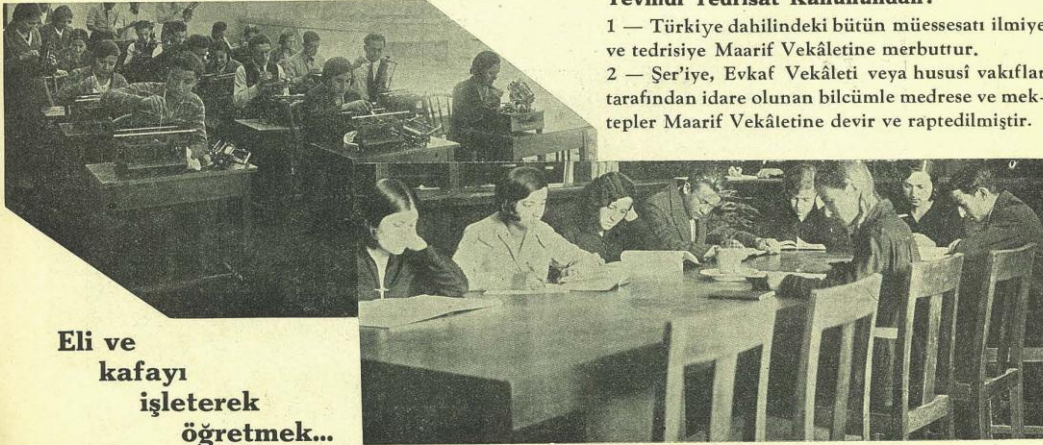
Teokratik nizamı, devlet telâkkisinin dışına atan Cümhuriyet rejimi kendisine has maarif sistemini de yarattı. Tevhidi tedrisat prensibinin kabulüne Türk cemiyetinin lâik esası maarifte de ifadesini buldu.

Böylelikle vahdetli bir terbiye vermek ve Türk insanının ruhunu ve kafasını ikiye bölünmekten kurtarmak imkânı doğdu.

İnkılâp Türkiyesi, vatandaşları cinslerine göre kıymetlendirmek gibi patalojik bir illetle malûl değildir.

Cümhuriyet Türkiyesinde kadın vatandaş, hayatın bütün cephelerinde erkek vatandaşın yoldaşı tanınmıştır.

Avrupanın daha birçok memleketlerinde tatbik edilemeyen muhtelit tedrisat usulü, Türk inkılâbının daha ilk anında tahakkuk ettirdiği fütuhattan biridir.

Eli ve kafayı işleterek öğretmek...

Tevhidi Tedrisat Kanunundan:

- 1 — Türkiye dahilindeki bütün müessesatı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekâletine merbuttur.
- 2 — Şer'îye, Evkaf Vekâleti veya hususî vakıflar tarafından idare olunan bilcümle medrese ve mektepler Maarif Vekâletine devir ve raptedilmiştir.

İnkılâp maarifinde mektep, çocuğa bütün hayat ve meslek bilgilerinde lâzım olan tecrübeleri, ölçüleri ve metotları veren bir müessesedir. Onda gaye tufeyli ezberciler, ukalâ nazariyeciler yetiştirmek değil, cemiyet için faydalı, faal ve yaratıcı unsurları çoğaltmaktır. Tedrisatta iş prensipi, maarifimizin ana vasıtalarından biridir.

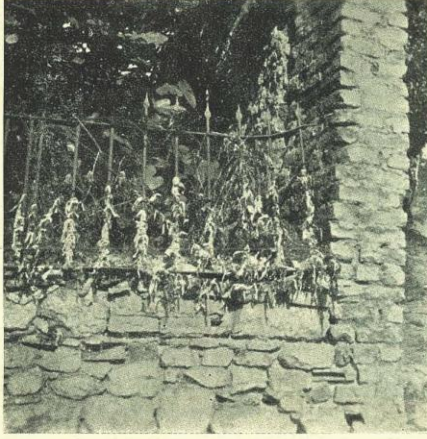

NASILDI?

OSMANLI İmparatorluğunun maarif sistemi ve cemiyet nizamı batıla inanan fertler yaratıyordu.

Milletin batıla inancını kendileri için bir geçim vasıtası yapan birtakım yobazlar (cer hocaları, şeyhler, üfürükçüler) yurdumuzun en hücre köşelerine kadar sokularak adeta devlet vergisi gibi bir «batıla inanma vergisi» keserlerdi. Halk hocaların muskalarından, üfürükçülerin nefesinden ve şeyhlerin kerametlerinden bütün dertlerine deva umardı.

Derde deva bulmanın bir diğer yolu da ya türbe pencerelerine bez bağlamak, yahut tekke tufeylilerini adaklarla beslemektir.

Türbe parmaklıklarına bağlanan bezlerden şifa umulur mu?

Bu herifin

kerametine
inanır mısınız?

Şu soytarılar milletin ruhu emniyet olunur mu?

İNKILÂP Türkiye'si, millete ve hayata inanan cemiyet adamları yetiştirir. Halk, cer hocalarından, türbe pencerelerinden, tekke adaklarından kurtarılmıştır. Kendisini irşat edenler münevver mektep muallimleridir.

Köglü Başvekil ile konuşuyor

İstanbul
Yüksek
Muallim
Mektebinden
1933 te
mezun olacak
hocalar

Çocuklarımızı, bu imanlı ve bilgili hocalara emniyet edebiliriz.

Başvekil millete anlatıyor

Halk, derdini, devasını hastaneden ve doktordan arıyor

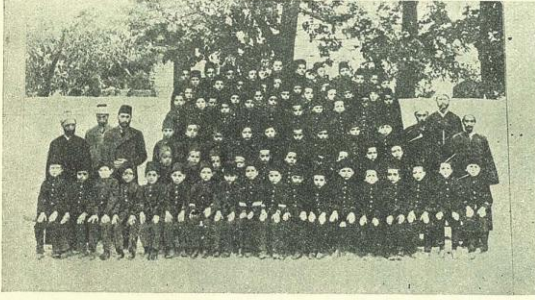
İNTİHAP dairelerini her sene gezen meb'uslar, teftişe çıkan vekiller halkla daima temas halindedirler. Bundan başka büyük şeflerimiz de sık, sık memleketin dört bucağını dolaşarak halkın dileklerini dinlerler. Halk, batıla bel bağlamaktan kurtulmuş ve derdinin hakikî devasını aramağa başlamıştır.

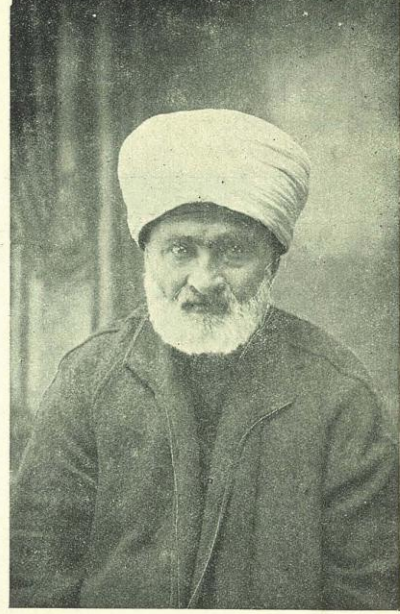
NASILDI?

Türk çocuklarının kafasını cendereye koyan mütehasıslar

Eski mekteplerden.

Bir medrese softası.

Teokrasi nizamını yaşatan unsurları medreseler yetiştirirdi. Medreseler, kalın duvarları, izbe odaları içine düşen taze dimağları kötürümleştiren, hayata ve hakikate karşı körleş-tiren fikir ve bilgi hapisaneleridi.

Kafa cenderesi mütehasıslarının öğ-rettikleri ilimler:
Nasara, yansuru, karabaş tecvit, mız-raklı ilmühal, avamil, izhar, maksut, bina v. s. v. s...

Türk çocukları, yıllarca, hayat için hiçbir gıda kıymeti olmıyan bu po-saları gevelemekle fikir körletirlerdi.

NASILDI?

TEOKRASI hayatın yalnız manalarının değil, şekillerinin de ardında kalmıştı. Onun için herhangi bir yeni manaya geçmek kadar, yeni bir şekli kabul etmek te küfürle birdi.

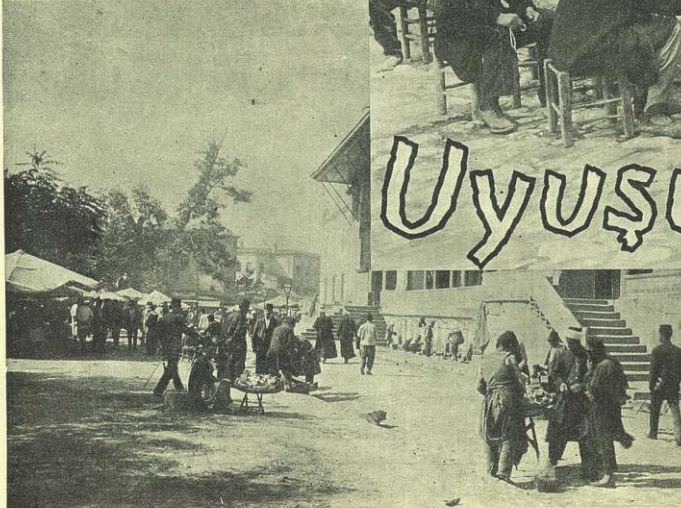
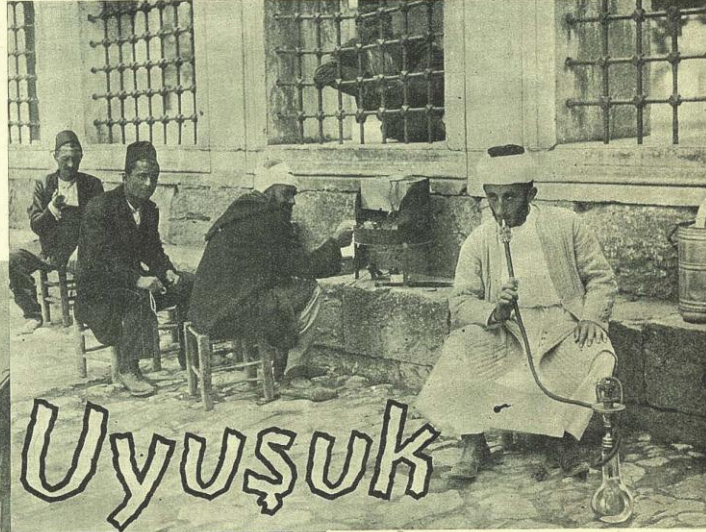
Meselâ : Namahrem olan kadını herhangi bir arkadaşına gösteren bir insan büyük günah işlemiş sayılırdı. Gusûl makbul olmadığı için diş dolduran keza. Ramazanda oruç bozan keza.

Dişini diş fırçasile temizleyen keza.

Ve bunun gibi. Fesin nereden geldiğini bilmediği halde fes ve sarıktan gayrı bir başlığı bir küfür alâmeti sayardı.

Mevlevinin sikkesi bile sofû müslümanın gözünde bir nevi zındıklık alâmeti idi.

Bu iğrenç ve kötürüm zihniyet, Türk cemiyetinin zahiri manzarasını da müzelik bir hale sokmuştu.

NASIL OLDU?

(CANLI!

İNKILÂP Türkiye, Türk cemiyetini içinden olduğu gibi, dışından da hayat akışının en ileri icaplarına uydurdu.

Bununla beraber fesin yerine şapkanın getirilişi, Tanzimat Devrinde olduğu gibi bir kıyafet merakından ilerigelmemiştir.

Bazı mütereddit ağızlar şapka meselesini (medenî serpuş) tekerlemesi sayesinde hoş göstermeğe çalışırken, Gazi Kastamonuya giderek oradaki halkın karşısında şapkasını başına giymiş ve demiştir ki:

Foto: Cemal

HAREKETLİ!

"Buna medenî serpuş filân demezler. Bunun adı şapkadır. Ve bu, işte, böylece giyilir. Çünkü gayet rahattır.."

Gazi, bu sözlerle fesin yerine konan şapkanın, kafa kıyafetinin değiştiğine değil; eski kafanın içinde bütün bir zihniyetin yıkıldığına delâlet ettiğini anlatmıştır.

Bu itibarla şapka inkılâbı, kafaların içinde yapılan bir inkılâbın remzidir.

Ariyet fikir Ariyet kültür

Osmanlı cemiyeti iki çeşit softa yetiştirdi :

Biri, şeriatçı softa, diğeri, Avrupacı softadır.

Bunların ikisinde de milletin şahsiyet ve asaletini koruma ve onun namına şahsiyetli ve asliyetli bir fikir ve kültür yaratma hassası yoktur. İkisi de yabancı âlemlerin esiridirler. Bu esareti bir şeref ve milletin benliğini ve özlüğünü yadırgamayı da bir meziyet sayarlardı.

Yukarda teşrih masasına yattığımız teokrasi mahsulü olan şeriatçı softayı bir kenara bırakırsak, Avrupacı softanın ayırt edici vasıflarını şöylece sıralayabiliriz :

Hiçbir millet, diğer bir milletin yaptığı usulleri telâkki ve taklit etmek cihetini iltizam etmemelidir.

Gazi

Bin yarım adam bir tam adam değildir; Siyasette ve idarede en muzır şey, milletler ve cemiyetler için felâket, yarım bilgili adamların salâhiyet sahibi olmasıdır.

İsmet Paşa

Avrupa hayranlığı:

Her iyi, her doğru, her güzel Avrupalı olandır. Ve bunlar irişilmez birer mazhariyettir. Osmanlı münevverinin indinde Türk milleti en kabiliyetsiz bir ekalliyetten de aşağılık bir kalabalıktır.

Taklitçilik:

Hangi diyardan olursa olsun, yeter ki Avrupalı olsun.

Sathilik:

İlmin ve ihtisasın kaynaklarına giderek derinleşmeğe lüzum yoktur. Altında Avrupa damgası olmak şartile Osmanlı ülkesinde her iddia ilmin kendisi gibi geçer. Çünkü bir ilim an'anesi ve bir ilim ahlâkı teessüs etmemiştir.

Kendi milletini tanınamazlık:

Osmanlı münevveri İstanbul saksısında yetişen bir kozmopolittir. Onun için Türkiye, uçsuz bucaksız ve hiç cazip olmayan bir meçhuldür.

Bu vasıflarla lekelenmiş bir Osmanlı münevverinin kendi milletle ve kendi memleketle göbek bağı kesilmiş ve köksüzleşmiş olması tabiidir.

Bu itibarla o, millet ve memleket hesabına yabancıya karşı her türlü tavizi yapmaktan çekinmez.

Öz fikir Öz kültür

İnkılâp' Türkiye'sinde her münevver için asıl olan, kendi milletine ve kendi memleketine inanmak ve kendi talihini bunların talihine bağlamaktır. İnkılâpçı Türk münevveri için medeniyet taklit olunacak bir şey değildir. Medeniyet, yerinde yapılan, yerinde yaratılan bir cemiyet eseridir. Avrupa medeniyetine iltihak veya intibak diye bir şey yoktur. Hangi devirde bulunursa bulunsun o devrin medeniyetine has olan ileri kıymetleri ve bu kıymetleri yaratan ileri metotları idrak edip kendi medeniyetini yaratmak vardır. Taklit edilecek bir örnek yahut ithal olunacak birtakım müesseseler yoktur. İdrak edilip alınacak ve kendi ihtiyaç ve zaruretlerimize göre tatbik sahasına geçirilecek metotlar vardır. İnkılâpçı Türk münevverinin ayırt edici vasıflarını şöylece sıralıyabiliriz:

● Millete inanmak:

İyi, doğru ve güzel, Türk dehasının da bir ifadesidir. İnkılâpçı Türk münevveri, milletine sevgi ve inanla doludur.

● Yaratıcılık:

Türk medeniyetinin yaratıcısı, yalnız Türk kafasıdır.

● Derinlik:

Yaratıcı olmanın şartı, bilgi ve ihtisasta derine gitmektir.

● Memleketçilik:

İnkılâpçı Türk münevverinin indinde memleketin her parçası mukaddesdir. Ve tanınmaya, anlaşılmaya ve sevilmeğe değer bir kıymettir. Memleketi yeniden kurmak işi, onu ancak çok yakından ve çok derinden tanımakla kabildir.

● Bu vasıflarla bezenmiş bir inkılâpçı münevverin memleket ve millet sevgisi sadece coşgun bir duygu işi değil, aynı zamanda hesaplı ve bilgili bir şuur hâdisesidir. Bu itibarla o, memleketin ve milletin üstüne titrer ve bu uğurda yapılabilecek en büyük fedakârlıkları bile en tabii bir vazife bilir.

Bilelim ki, millî benliğini bilmiyen milletler, başka milletlerin şikârdır. Gazi

● Bizim halkımız çok temiz kalpli, çok asil ruhlu, terakkiye çok kabiliyetli bir halktır. Bu halk, eğer bir defa muhataplarının samimiyetle kendilerine hâdim olduklarına kani olursa her türlü hareketi derhal kabule amadedir. Bunun için gençlerin, her şeyden evvel millete emniyet bahşetmesi lâzımdır. Gazi

● Büyük şeyleri, yalnız büyük milletler yapar. Gazi

NASILDI?

Osmanlıca

OSMANLI münavevlerinin dili yalnız fiiller ve edatlarla tevelenmiş bir sürü Arap ve Acem kelimelerinden ibaretti.

Türkçe kendi menleketinde evinden kovulmuş ve bir otele sığınmış bir yabancı gibiydi.

Arap ve Acem dilleri Türkçenin evini yalnız kelimeleri ile değil, kaideleri ile de basmışlardı.

Böyle bir iğreti dille yazılan yazıların da küçük bir Osmanlı münaveveri zümresinin imtiyazı halinde kalması mukadderdi.

Osmanlı cemiyetinin edebiyat ve san'at hayatı da kendisi gibi sun'î ve iğreti idi. Uzun bir müddet Arap ve Acem tesirleri altında Divan Edebiyatının tasannularında otladıktan sonra, Tanzimat ile beraber kendisini garbın fikir ve görüş boyunduruğuna kapırdı.

Edebiyatta da, bütün öteki sahalarda olduğu gibi, gayet safî bir taklitçilik alıp yürümüştür.

Edebiyatı Cedide bunun en göze batan örneklerini vermiştir:

Osmanlı kafası gibi

Senin sesin gibi bir aksınarı ruhnüvaz
Bir in'ikâsı niyaz
Gecenin sinei zılâlınden
Süzülüp, dağlara, sahabilere teraneler serper.

O dem ki bülbülü şeyda saneverberanı terin
Şu mavi gölgelerin
Şebî amakı pürhâyalinden
Güşü ruhu leyalî bihabere

'neşideler söyler.

Hüseyin Suat

Osmanlılığın herbiri bir nümunei fazaili ahlâkî sayılmağa ispatı kemali istihkak etmiş olan askerimizin askerliğe ait meziyatı meşhuresi muharebei ahirede uyunu âlemiyane daha şaşaalı, daha vazîh bir surette tecellisaz olduğundan dünyanın elisinei takdiri, aklamı sitayişî bu meziyatı âliyeden lüzumu kadar bahsettiler ki, tekrarı malûmu ilâm kabilinden ve binaenaleyh abes olur.

Recaizade Mahmut Ekrem

Tatlı, hafif bir tebessüm ince dudaklarını açtı, şu handei melekâneyi derince bir nefes takip etti. Yedi kudretin en mükemmel bir nümunei san'atî olan başını bir tacî zerrin gibi tezyin eden saçlarında seri seyyalâtî ihtizaz cereyan etti; şiir ile ulviyetten mürekkep bir âlemi ruhanîye nazır olan gözlerini setreden perdeler kemali bataetle kalkarak bir çift mavi göz arzetti. Bu gözler, pişigâhında bağteten açılan âlemi hakikatten tahaşi ile mümteziç taaccüp alâimi izhar ediyordu: genç kız uyandı..

Uşakizade Halit Ziya

Destinde ey semayı şîta tude tudedir.
Berki semen, cenahı kebuter, sahabı ter...
Dök ey sema revanı tabiat gunudedir;-
Haki sıyahın üstüne safî şükûfeler.

Ner şahsar şimdî - ne bir yaprak ne bir çiçek -
Bir tudei zilâî siyehrengü naûmit
Ey desli asûmanü şîta, dırma dırma çek
Her şahsarın üstüne bir sütrei sefit.

Cenap Şahabettin

İktisat bir ilimdir ki, müruru zaman ve tetabüü tecrübe ve ezman ile kavaidi sabite ve düsturatu sahibaya istinaden tertibü tedvin olunmuştur.
Esası, cemiyeti beşeriyenin menafîi maddiyesini idare eden kavanini tabiiyeyi tahkikü ispat, gayeti beşerin istihsalî havayîc emrindeki mesâsîni, en ziyade semeredar eden tariki marifeti irae ile husulü refahı saadetine delâlet etmektedir.
Biliriz ki beni âdem mazharı feyzü kudret bir vücudu zikuvettir, fakat bu sahai gabraya ihtiyac ile tev'em gelir.

Hikmet

(Mevlâî Kebirî Maarif Azasından)

Türke yabancıydı!

Türkçe:

İnkılâp, Türk dilinin de, Türk milletinin olduğu gibi, kayıtsız ve şartsız istiklâlini ilân etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında Türk dilinin kurtuluşu namına düşünülmüş çare, sadece kaideleri Türkçeleştirmekten ibaretti.

Gazinin yüksek reisliği altında toplanan Dil Kurultayı davayı geniş bir dil inkılâbı halinde ortaya atmıştır.

Artık Türk dili davası bir Türk rönesans an'anelerinden biri olmuştur. Şimdi Türk dili kelimelerle, sarf ve nahvi, kısaca bütün bünyesile yeniden inşa olunan içtimâî bir müessesedir.

Bu büyük davanın olgunlaşmasına millet içinde bir seferberlik manzarası veren yeni dil hareketi, Gazinin kendi eline idare ettiği bütün davalar gibi, milletin en derin kaynaklarında kuvvetler ve hamleler uyandıran bir inkılâp manası taşımaktadır.

Bu artık bir dil reformu değildir. Bu, bir dil inkılâbidir.

Bu hareket yemişlerini şimdiden vermeğe başladı.

İnkılâp Türkiyesinin edebiyatı, milletin içtimâî örgüsünü aksettirmeğe ve köklerini memlekete bağlamağa doğru giden canlı bir harekettir.

Cihan edebiyatına orijinal bir Türk edebiyatı katmak şerefi inkılâp san'atkarına nasip olacaktır.

"Aşk,, diye ne bir Tanrı adına varacağız
Ne gözleri yeşil bir kadına varacağız.
Ergenliğin düşünüyüşü gören genç adam gibi
Toprağı alttetenin tadına varacağız.
Behçet Kemal.

Türkiye nasıl zenginleşir ?

Bu suale cevap vermek için düşünüyorum: gözümün önüne zenginleşecek güzel yurdum geliyor. Cennet gibi ovalar, şen, mes'ut yuvalar, parlak mavi gökünü fabrika dumanlarından bulutlar kaplamış şehirler, şen şarkılarla çalkanan güzel evli köyler..

Bu hayali hakikat yapmak yoluna büyük öncümüzün işaretile girdik. İkinci hedef: İktisat. Şu saydıklarımı hepimiz yapacağız. Yurdumuzun mallarını, millî mallarımızı kullanacağız. Ham madde yetiştiren memleketimiz sanayi yuvası olacak, çiftçinin eline para girecek, işsizlik, sefalet kalkacak. Ziraat yeni aletlerle daha geniş yapılacak. Kasabalarda, yerine göre dokuma tezgâhları, iş yuvaları, konserve fabrikaları kurulacak.

Behire
Ankara Ticaret Lisesi talebesi

Gözlerimde parıltısı bakır bir tasın
Kulaklarım komşuların ayak sesinde.
Varsın bana bir yudum su veren olmasın
Baş ucumdan biri bana su yok desin de.
Kemalettin Kâmi.

Türkçe örnekler:

Tek mektep dokuz yaşındadır.

Arap harfi bilmiyen okumuş çocukların sayısı 400,000 - i geçti.

Dolaba attığımız son feslerin kırmızı çuhaları ve kara püskülleri çürüdü.

Tecvit ve şedde, Acem terkipleri ve Arap, bapları, eski şark işlemlerine döndü.

Son medreselinin saçı ağardı.

Bizim bütün gençliğimizce süren kavganın adı, eski - yeni kavgası oldu. Bu ad yanlış konmuştur. Bu kavganın asıl doğru adı eski ve yeni değil, iki medeniyet, iki kültür, iki çağ kavgasıdır. Bizim ismimiz gâvur, karşımızdakilerin ismi mürteci idi: Haç ve hilâl gibi çarpışıyorduk.

Falih Rifki.

"Yaban,, dan :

Geçen gün bir cephanenin cephene nasıl taşındığını gördüm. Uzun bir kağıdı kafilesi, ah, ne hazindi, bu kağıdı kafilesi... Gıcır, gıcır... Ve sıska mandaların kalça kemikleri o kadar sivrilmişti ki, yer yer derilerini delmişti. Bu deliklerin üstünde sineklerin yüzü kalkıp yüzü oturuyor. Kafileyi sevkeden insanlar ise bu sineklerin azmanı gibidir. Ne şekilleri insan şekline, ne yürüyüşleri insan yürüyüşüne, ne sesleri insan sesine benzer. Bu iki direk iki tekerlekten ibaret arabalar sanki onların gövdelerinin bir ekidir. Bunların içinde yatarlar. Yatakları, yorganları, yiyecek ve içecekleri bunların içindedir. Kaplumbağanın kabuğu belki kaplumbağadan ayrılabilir, fakat, bu arabaları bu adamlardan ayırmanın imkânı yoktur.

Yakup Kadri.

NASILDI?

Osmanlının Tarih Telâkkisi:

OSMANLININ tarih telâkkisi üçe bölünmüştür.

Osmanlı tarihi.

İslâm tarihi.

Umumî tarih (Abdülhamidin son devirlerinde mekteplerde okutulması yasak edilmişti).

Osmanlı tarihi, Osmanoğullarının bir aile masalından ibaretti. Türk milletinin varlığından Osman oğullarının tarih sahnesine çıkması dolayısıyla haber verildi.

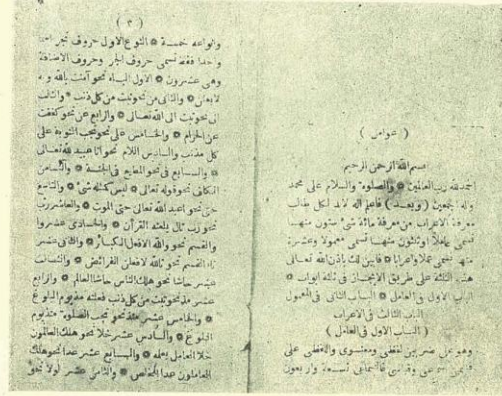
Türk milletinin varlığı, Osmanlı tarihinin başlangıcına arızî olarak karıştığı gibi, bu tarihin bütün seyri müddetince de arızî olmaktan kurtulmamıştır.

Türklük bu tarih telâkkisi indinde gizlenmesi, unutulup bir kenara bırakılması icap eden bir mefhumdu. Ve bunun üzerinde durmak Osmanlılık için adeta bir tehlike sayılırdı.

İslâm tarihi, Osmanlı cemiyetinin teokarasiye verdiği mevki dolayısıyla mühim sayılırdı. Baştan aşağı araplara ve Araplığa ait olan bu tarihin mukaddemesi ise "Kıyası Embiya,, idi. O "Kıyası Embiya,, ki, Yahudi peygamberlerinin masallarından başka bir şey değildi.

Umumî tarih, insanlık tarihinin ancak bir faslıdır. Ondan evvelki kısımlara Avrupalılar "Tarih ötesi,, adını vermişlerdir. Buna sebep te tarihin Avrupalılara göre telâkkisinde, ona, Avrupalıların ırkî failiyetlerine göre bir hareket noktası ve Avrupa'nın tahakküm siyasetine göre bir mihver verilmesidir.

Osmanlı cemiyetinin "Umumî tarih,, adı altında okuttuğu şeyler, gerek hareket noktası, gerekse verdiği hükümler bakımından tamamile gayri ilmi ve keyfi olan bir "Avrupalılık,, tarihidir. Görülüyor ki, Osmanlılığın tarih telâkkisi hem bölüm pörçük hem de gayriilmî idi ve Türklük ile hiçbir alâkası yoktu.

İnkılâpçı Türkün Tarih Telâkkisi:

İNKILAP Türkiyesinin tarih telâkkisi, hareket noktası olarak Türk milletinin tarih sahnesine çıkışını, mihver ve varış noktası olarak ta büyük milletin insanlık tarihinde oynadığı ve oynamakta olduğu medeniyet rolünü almıştır.

Yeni tarih telâkkimiz, bizi milletimizin öz kaynaklarına götüren ve onun cihan içindeki seyrini anlatan ışıklı bir kavrayıştır.

Bize, Türk tarihile insanlık tarihinin birbirleriyle olan karşılıklı ve içli dışlı münasebetlerini bir bütünlük halinde verir.

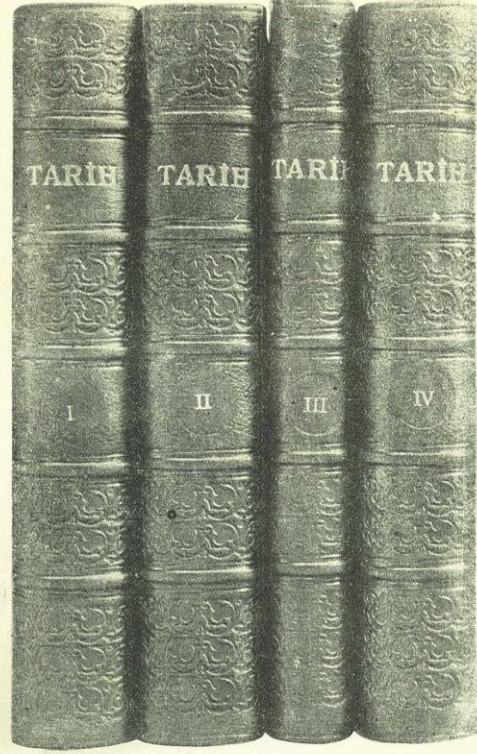
Osmanlı tarihi, islâm tarihi, araplılık tarihi v. s., v. s. Türk tarihinin içine ancak dolayısıyla alınmış birtakım fasıllardır.

Yeni Türk tarihi, bizi bize Avrupalıların istedikleri ve işlerine geldiği gibi değil, tarihî hakikatin gösterdiği gibi anlatmaktadır. Yani Türk tarihinin en büyük vasfı herşeyden önce "ilmî,, oluşudur.

Bu Yeni telâkki, Türk milletinin başta gelen mevkiini geriye doğru olduğu gibi ileriye doğru da gösteren bir esastır.

Yeni telâkkiye göre, Türk milleti onbinlerce senelik bir medeniyet ve tarih devresinin mirasçısı oluyor. Ve bütün bu devir içinde göstermiş ve insanlık tarihine hediye etmiş olduğu eserleri tevsik için büyük bir tarihî tetkik davasının karşısına getirilmiş oluyor.

Büyük Gazinin eseri olan yeni tarih telâkkisi, tıpkı dil davası gibi, manen ve maddeten milletçe bir seferbirliğin manzarasını almış ve ardi gelmiyen arkeoloji ve tarih tetkikatının anahtarı olmuştur.

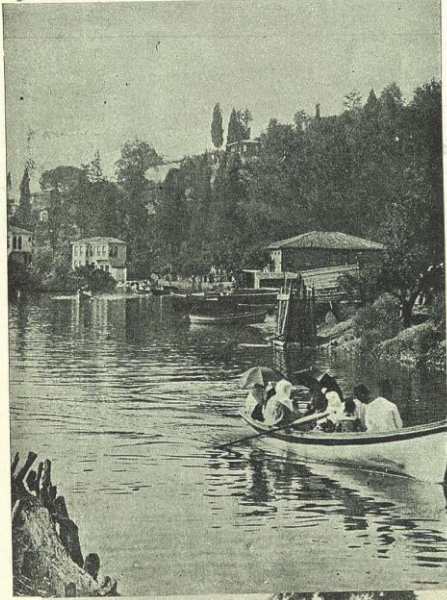

Bu davanın bir güzel tarafı da, kendisine muvazi olarak ilerliyen dil işine doğrudan doğruya bağlı olması ve Türk milletinin tarih içinde yeniden uyanışını ve kendi benliğine kavuşmasını müjdelemesidir.

Bir Türk arkeolojisile, bir Türk filolojisinin bu kadar özlü ve köklü bir surette ortaya konuşması, bu iki harekete yeni bir Türk rönesansının kıymet ve şümülünü vermiştir.

Osmanlı

OSMANLI cemiyetinde kadın, sadece bir dişi idi.

Kadına yalnız fizyolojik bir rol verildiği için, onun cemiyet içinde başka türlü kıymetler edinmesine cevaz yoktu.

Kara bir taassup, onu evinin içine tıkamıştı.

Ve kadının cahil, görgüsüz kalması, islâm ahlâkının tutunabilmesi için şarttı.

Basit bir çadır ve çöl hayatının insanların ahlâkını gemaltında tutabilmek için lüzumlu gördüğü içtimâî tedbirler, sarsılmaz naslar halinde inkılâba kadar sürüp gelmiş ve cemiyeti kadından ayırarak kuvvetini yarı yarıya düşürmüştü.

Osmanlı cemiyetinin ahlâk mefhumu, bizzat ahlâka karşı itimatsızlıktan başka bir şey değildi.

Cemiyetinde

K
A
D
I
N

İNKILÂP TÜRKİYESİNDE KADIN

İNKILÂP Türkiyeinde kadın erkeğin dengi tanınmış tam hukuklu bir insandır.

Bizim kadınlık davamız, Avrupadaki feminizmin semtine bile uğramamıştır. Bazı en medenî Avrupa memleketlerinde bile hâlâ tahakkuku için uğraşılacak kadın haklarını, Türk kadını toptan elde etmiştir. Bizdeki kadınlık davası, Avrupa feminizminden şu itibarla daha derin ve şümullüdür ki, oradaki kadın birtakım siyasî fırkaların intihabat dalaverelerine alet telâkki olunmuş, bizde ise kadının kurtuluşu bir insanlık ve bir millet davası olarak tahakkuk ettirilmiştir. İslâm cemiyetinde, cinsî ahlâk, peçe, çarşaf, kafes, harem, selâmlık gibi birtakım ihtiyat tedbirlerine havale edilmişken, Yeni Türk Cemiyetinde kadınla erkeğin şuurlarından gelen faziletlerine bırakılmıştır. Bu itibarla bizde kadının azatlığı doğrudan doğruya ahlâk mefhumunun azatlığını ifade eder.

"Anaların bugünkü evlâtlarına vereceği terbiye eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için evsafî lâzimeyi haiz evlât yetiştirmek, evlâtlarını bugünkü hayat için faal bir uzuv haline koymak pek çok yüksek evsafın hâmilî olmağa mütevakıftır. Binaenaleyh kadınlarımız; hatta erkeklerimizden çok münevver, daha çok feyizli, daha fazla bilgili olmağa mecburdurlar; eğer hakikaten milletin anası olmak istiyorlarsa..."

Gazi

KADIN HAYAT VE İŞ

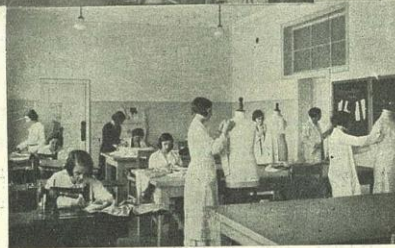
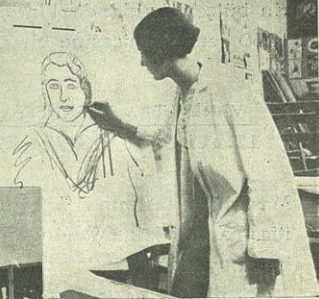
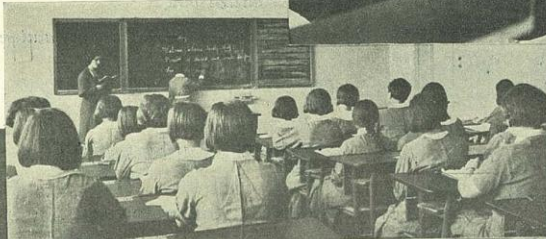

Foto. Cer'at

ARKADAŞIMIZDIR!

Müstemleke İktisadiyatından..

OSMANLI İmparatorluğu sözde müstakil bir yarı müstemleke idi. Dünyu Umumiye, kapitülasyonlar, Osmanlı Bankası, ecnebi şirketlere verilen imtiyazlar gibi kanallarla millet ve memleketin bütün emek kazançları dışarıya akıp gidiyordu.

Bu yüzden Türkiyede bir millî sermaye terakümü olamıyordu. Osmanlı İmparatorluğunun millî iktisat siyaseti yoktu. Bütün iktisat makinesi, ecnebi devletlerin ve ecnebi sermayedarların menfaati hesabına işliyordu.

Osmanlı bütçesi :

Osmanlı İmparatorluğuna bütçe mefhumu, 1852 Islahat Fermanından sonra girdi. Bu devrin bütçesi hakkında bir fikir verebilmek için 1860 senesi bütçesine bir göz atalım.

VARİDAT	SARFIYAT	AÇIK
12.211.840	13.934.070	1.722.230

Masarifat faslının % 24 ü haricî borçların itfasına ve faizine % 14 ü de saray masraflarına harcanıyordu.

Varidat ve masarifat fasılları arasındaki açıklar daima ya esham ihracı, yani dahilî istikrazlar, yahut taahharicî istikrazlarla kapatılırdı. Meşrutiyet devrinde de müzmin bütçe açıkları gittikçe büyüyerek devam etti. Borçlar miktarı gittikçe arttı. Ve bütçenin masarifat faslında borçların itfası ve faizlerle saray masarifatı % 50 ye kadar yükseldi.

40

Osmanlı İmparatorluğunun tarihte nisbeten uyanık bir devri temsil eden Meşrutiyet hükümetleri indinde bile, nafia ve iktisat işleri hiçbir vakit esaslı bir devlet işi telâkki olunmadı. Bunlar ecnebi sermayelerine verilen imtiyazlarla başarılmak istenildi.

Meşrutiyet bütçelerinde nafia ve iktisat işleri hissesi masarifat faslının % 3 ilâ 5 ini geçmemiştir.

Osmanlı İmparatorluğu bütçelerinin ayırt edici vasıfları :

- 1 — Açık bütçe.
- 2 — İstikrazlı bütçe.
- 3 — Memleket ve millet menfaatleri aleyhine bütçe.

Açıkpazar gümrüğü :

Osmanlı İmparatorluğu, gümrük kapılarına sahip değildi. Çünkü bundan, kapitülasyonlarla menedilmişti. Bu itibarla ecnebi memleketlerin mamulâtı Türk diyarlarına serbestçe akarlardı.

Türk menfaatlerine uygun bir gümrük siyaseti gütmenin imkânı yoktu. Okadar ki, bir ziraat memleketi olan Türkiye yiyeceği buğdayı bile yabancı memleketlerden ithal ederdi.

Devlet varidatı bakımından terhin edilmiş olan gümrük varidatı, istihsalâtı korumak bakımından da işte böyle meflûç bir vaziyette idi.

Müstakil millet iktisadiyatına!

İNKILÂP Türkiyesi, kayıtsız ve şartsız müstakil bir memleketdir. Siyasî hayatın her cephesinde olduğu gibi, iktisadî hayatta da yalnız millet ve memleket menfaatlerinden kuvvet ve istikamet alan millî bir siyaset hâkimdir.

İktisat davası, yeni Türkiyenin baş davalarından biri olmuştur.

Millî kurtuluş hareketimizin askerî ve siyasî zaferile denk müstakil millet iktisadiyatı yaratmak en büyük ülkümüzdür.

Cümhuriyet bütçesi:

Cümhuriyetin bütçe prensipleri:

- 1 — Mütevazın bütçe.
- 2 — İstikrazsız bütçe.
- 3 — Memleket ve millet menfaatlerini gözetilen bütçe.

Türkiyede mütevazın bütçe mefhumu (Cümhuriyet rejiminde tahakkuk etmiştir. Devlet bütçemiz, en sıkıntılı buhran senelerinde bile mütevazın olmak vasfını kaybetmemiştir. Mütevazın bütçe, Cümhuriyet maliyesinin ehemmiyetle takip ettiği bir ana prensiptir.

Bütçe açıklarını kapatmak veya memleket varidat kaynaklarını yabancılara terhin ederek istikrazlar aktetmek usulüne Cümhuriyet rejimi hiçbir vakit yanaşmamıştır.

Cümhuriyet hükümetlerinin bütçeleri bunyeleri itibarile de Osmanlı İmparatorluk bütçelerinden tamamen ayrılır.

İmparatorluk rejiminin bir angarya telâkki ettiği millî müdafaa, nafia, maarif, iktisat işleri Cümhuriyet rejiminde baş şafa geçmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun hükümet mekanizması içinde bir ikinci hükümet rolü oynayan «Düyunu Umumiye İdaresi» tasfiye edilmiştir.

Bu suretle Osmanlı İmparatorluğu için bir hayal olan devletin malî hükümransı kayıtsız ve şartsız teessüs etmiş bulunmaktadır.

Cümhuriyet maliyesi, memleketin bütün varidat kaynaklarına bilfiil sahiptir.

Eski rejimde ecnebi maliye gruplarına verilen imtiyazlara karşılık olarak gösterilen tütün, gümrük, tuz, ipek, saydiye v. s. varidatları şimdi hep millî devletin millî bütçesine akar.

Millî İktisat Gümrüğü:

Cümhuriyet Türkiyesinde gümrük, millet iktisadiyatının bir müdafaa vasıtası ve ticaret muvazenemizin nâzımıdır.

Gümrük varidatımız, Devlet varidatının başlıca kaynaklarından biridir.

Türkiyeyi, yiyeceği buğdayı dışardan getirmek garabetinden Cümhuriyet rejimi kurtardı.

Gümrük istiklâlini kazanan Türkiye, artık diğer memleketlerle aktettiği ticaret mukavele-namelerinde de onlara müsavi ve onlar kadar müstakil olmak hakkını istirdat etti.

Gümrük istiklâli sayesinde, müstakil bir iktisat siyasetinin de temeli atılmıştır.

NASILDI ?

Sanayisiz Osmanlı İmparatorluğu!

Osmanlı İmparatorluğu bir ziraat ve ham madde memleketi idi. Bu vasıfta olan bir memleket, en iyi ham ve ziraat maddelerini istihsal etse bile, yine müstemleke olmak vasfından kurtulamaz. Halbuki İmparatorluk, geri bir ziraat ve ham madde memleketi idi. İstihsal, kredi, mübadele ve maliye bakımından garp istismarının pençesine düşmesindeki sebep işte budur.

Osmanlı İmparatorluğunun yükseliş devrinde, memleketimizde Avrupadakine denk gelen bir el ve ev sanayii vardı.

Fakat Avrupada makine, buhar ve elektriğin sanayie tatbiki ve teknik seviyenin yükselmesiyle kütleli istihsale geçmiş memleketler, Osmanlı İmparatorluğunun o zaman ki gümrük kapılarını

kapitülasyonlarla açmağa muvaffak olduktan sonra el ve ev sanayiini rekabet edemez bir hale getirdiler. Ve bütün Osmanlı İmparatorluğun kendi fabrikalarının müşterisi yaptılar. Engelhart, Türkiye ve Tanzimat adlı eserinde diyor ki :

“19 uncu asrın ortasına kadar Türkiyeden gerek transit, gerek ihracat suretile çıkarılan emtianın miktarı Avrupanın Türkiyeye yaptığı ithalâtın çok fevkinde idi.

Türk ihracatının mühim bir kısmını da yerli mamulâtından çuha kumaş, iplik şeklindeki sınaî mamulât teşkil ediyordu.

1850 senelerinde Türkiyenin ihracatı ithalâtına müsavi bir dereceye düştü. 60 sene sonra yani 1910 senelerinde ise ihracat, ithalâtın ancak üçte birine varabiliyordu.

İhracat maddelerinde ise sınaî mamulâtın yerini ziraî mahsulât tuttu.,,

Bu sözler, Osmanlı İmparatorluğunun müstemlekeleşmesi seyrinin veciz bir ifadesidir.

Sanayisiz Osmanlı İmparatorluğunda sergicilik te, tabiatile, tesbih, baharat ve misvak sergilerine inhisar ediyordu!

Sanayileşen Türkiye!

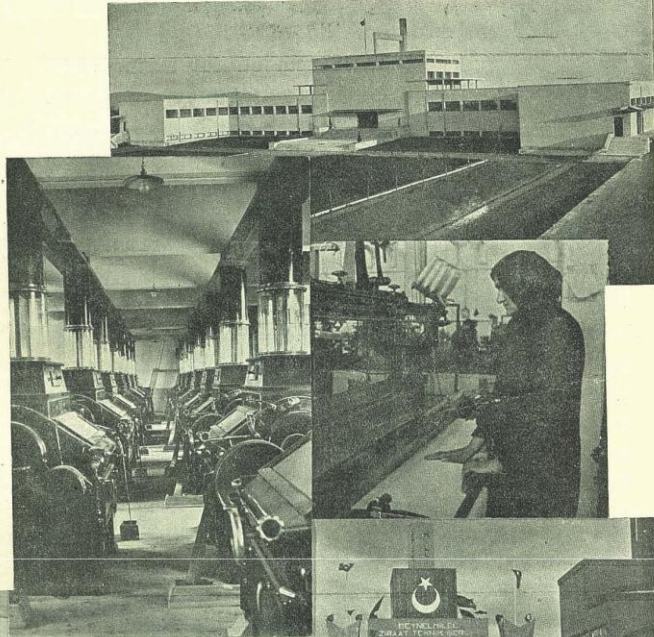
İNKILAP Türkiye, memleketimizin siyasi kurtuluşu gibi iktisadi kurtuluşunu da dava bilmiştir.

“Siyasî, askerî muzafferiyetler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadî muzafferiyetlerle tetviç edilmezlerse payidar olmazlar.” Gazi

İktisadî istiklâl siyasetinin başlıca şartlarından biri de millî sanayi siyasetidir. Gümrük istiklâli, himayeli gümrük tarifesi, sanayie mükemmel ham madde yetiştiren ve bunu satıp elde ettiği kârla sanayiın müşterisi olan, hayat seviyesi yükselmiş bir köylülük, millî kredi cihazı, bu siyasetin ana esaslarıdır.

Cumhuriyet rejimi bu esasların bazılarını çoktan tahakkuk ettirmiş bazılarının tahakkuku için de lâzımgelen tedbirlere başvurmuştur.

İlk adımda ham maddesive piyasası memleketine mevcut sanayi şubelerinin kurulmasına doğru geniş adımlarla ilerliyoruz.

Leipzig Sergisinde Türkiye.

Yurdumuzda açılan-fabrika ve sergilerden..

Osmanlı İmparatorluğunda münakalât.

Osmanlı İmparatorluğunda münakalât şebekeleri tamamen ecnebi sermayeler hesabına çalışmıştır.

Demiryolları, imtiyazlı olarak limanlardan, ziraat ve ham madde mntakalarına doğru tesis edilirdi.

Kâr getirmiyen kısımları için ecnebi sermayesine Devlet hazinesinden kilometre garantileri ödenirdi. Sahiller arasında bütün vapurculuk yabancı kumpanyaların elinde idi. Osmanlı İmparatorluğunun kabotaj hakkı bile yoktu.

Bütün bu münakalât nevilerinde cari olan tarifeler de bu imtiyazlı şirketlerin kâr hesaplarına göre tanzim olunurdu. Devletin hiçbir müdahale ve murakabe salâhiyeti yoktu. Fakat bundan başka, Osmanlı İmparatorluğunda demiryolları emperyalist devletlerin istismar ve tahakküm siyasetlerine mevzu teşkil ederdi. Meselâ, Bağdat Hattı, Alaman emperyalizminin, bir taraftan Musul petrollarına el atabilmesi, bir taraftan da Hint Denizine inmesi için bir silâhtı.

Ve yine meselâ, Osmanlı İmparatorluğu, Şark vilâyetlerine demiryolu yapmaktan Rusya tarafından menedilmiştir.

Yabancı kredilerin müstehliki Osmanlı İmparatorluğu.

Osmanlı İmparatorluğunun bir kredi siyaseti yoktu. Çünkü sermaye teraküm ettiremeyen, bütün istihsalin kârlarını harice kaptıran ve tutunabilmek için ne şartlar bahasına olursa olsun istikrazlar yapmak mecburiyetinde olan bir bitik varlıktı.

İlk zamanlarda Galata sarraflarının tuzağına düşmüştü. Sonralar Avrupada malî sermayenin gelişmesi ve yayılması doğan büyük ikraz müesseselerinin ve bunların Türkiyedeki şubelerinin boyunduruğuna girdi. Tamamen ecnebi bankaların elinde bulunan ticaret kredisi yabancı ve gayri Türk unsurların Türkiyedeki iktisadî hakimiyetini kuvvetlendirirdi.

Ziraat kredisi ise ucu yabancı ticaret kredisine bağlı bir murabahacılıktan ibaretti.

Saltanattan

60 yılda yapılan

3.357 kilometre

demiryolu kaldı.

ve

Bunların hepsi

yabancı şirket-

lerin elinde idi.

Cümhuriyet Devleti 10 yılda 2.000 kilometre demiryolu yaptı!

Cümhuriyet Türkiyesinde münakalât:

Cümhuriyet Türkiyesinde münakalât siyaseti tamamen millî menfaatlerimizin gerek askerî, gerekse iktisadî bakımından bir müdafaa ve bir inkişaf vasıtasıdır.

Her sene muhtelif istikametlerde uzanmakta olan demiryolları memleketin her tarafını her tarafına bağlamak suretile millî birliğimizin ve iktisadî bütünlüğümüzün belkemiğini teşkil ediyor. Buna ilâve edilmiş olan kabotaj hakkı ile denizyollarımız da tamamen kendi elimize geçmiş oluyor. Bu esaslar dahilinde, millî istihsal ve talehimum millî iktisat davamıza göre bir münakalât siyaseti tayin etmemiz artık sadece bir teknik mesele halini almış bulunuyor.

Memlekette millî tarife ve millî bir münakalât siyasetinin selâmeti namına yabancı şirketler elinde bulunan birçok demiryolları da devletleştirilmiştir.

Millî kredinin müstahsili inkılâp Türkiyesi:

İnkılâp Türkiyesinde kredinin millileşmesi tahakkuk ettirilmiştir.

Türkiyede millî bankacılık bu rejimin eserlerindedir. Devletin kuvvetli ve şurlu himayesi sayesinde, Devlet sermayesi ve hususî sermayeler vasıtasile kurulan millî bankalar memleketin kredi ihtiyacını muhtelif sahalarda temin edecek vaziyettedir.

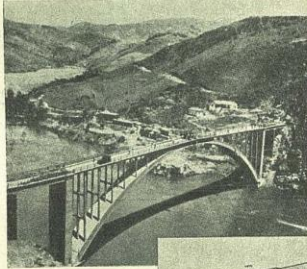
Ziraat Bankası

İş Bankası

Cümhuriyet Merkez Bankası

ŞEHİRCİLİK:

Osmanlı İmparatorluğunda şehircilik yoktu. Cumhuriyet rejimi, Türkiye'ye plânlı şehir mefhumunu da getirmiştir. Ankara, bu hareketin mihverini teşkil etmektedir. Diğer bellibaşlı şehirlerimiz de plânlarını yapıyor. Ve beledi faaliyetlerini ona göre tanzim ediyorlar. En küçük kazalarımızdaki belediyelerimizin bile başlıca faaliyetleri su, elektrik, kanalizasyon, yol işleri üzerinde merkezleşmiştir. Türkiye rahat yaşanır, temiz, güzel bir yurt olmak yolunda hızla ilerliyor.

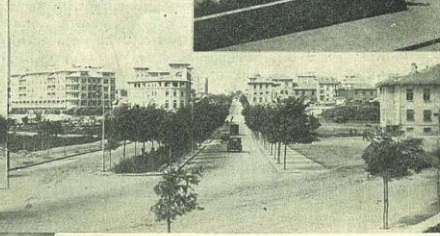

Foto: Cemal

Gazi Orman Çiftliği:
Burası bir bozkırdı!

Ankara böyle kuruluyor!

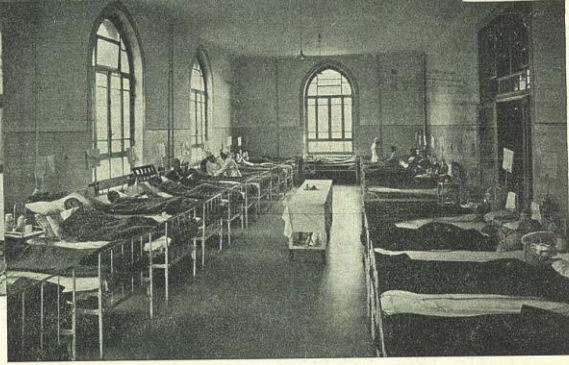
Halk sağlığı:

Osmanlı İmparatorluğunda halk sağlığı düşünülmezdi. Cümhuriyet rejimi, halk sağlığıyla uğraşmak üzere yepyeni bir vekâlet bile kurdu: Sihat ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti. İnkılâp Türkiyesinde, halkın sağlığı, milletin varlığı sayılır. Frengi, verem, sıtma, trahom gibi sarı hastalıklara karşı amansız bir mücadele açılmıştır.

Sihhiye Vekâleti

Ankarada Nümune Hastanesi

Enstitü

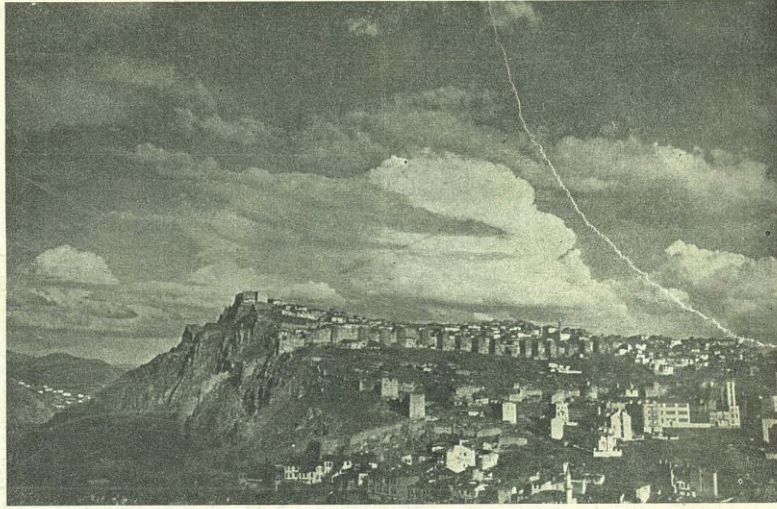
SAĞLAM NESİL!

Saltanat Türkiyesine Yabancılar „HASTA ADAM.“

Derlerdi !

Cumhuriyet
Türkiyesi
için yabancıların
dediklerinden üç
örnek :

Bütün mazlûm milletlerin kâbesi : Ankara [Foto: Cemal]

HİTLERİN SOZLERİ:

“Alamanya ve Türkiye aynı zamanda ve aynı derecede çökmüşlerdi. Türkiye mukaddes bir hamle ile kurtuldu. Bu netice, Alamanyanın kurtuluşu için başladığımız millî hareketin mes’ut netice vereceği hakkında bize derin bir kanaat vermiştir. Filhakika Türkiyede doğan ve parlayan Yıldız bize yolu gösteriyordu.

Gazi öyle bir şahsiyettir ki : Ebediyen asrımızın en büyük adamlarının en ön safında bulunacaktır. Bu mevki, tarihin ona verdiği bir haktr.,

Bir Hint liderinin sözleri :

Gazi Mustafa Kemal Hz. nin rehberlikleriyle Türk milletinin yaptığı inkılâp ve fedakârlıklar, yalnız Türkiyeyi değil, bütün mazlûm milletleri kurtarmıştır. Bu inkılâbın iyi ve mes’ut neticeleri istikbalde görülecektir.

HERRİOT'nun sözleri :

Zaten ihtilâlinizi yakından takip etmiştim. Eyice biliyordum. Esasen Türkiyeye, nereye geldiğimi bilerek, geldim.

Fakat gözlerimle gördükten sonra hayran oldum.

Ankaranın maddî görünüşü üzerinde en iyi tesirleri bırakmıştır. Fa-

kat fikre ve cemiyete taallük eden eserler bunun kat kat üstündedir.

Bir Adam, bir Şet milleti ile anlaşarak harikulâde bir eser meydana getirmesini bilmmiştir.

Gazinin ve arkadaşlarının kurdıkları bina ne tarafından bakılsa mükemmeldir.

Bilhassa Türklüğün geçmişine ait olarak yapılan araştırmalar milleti büyük mazisine bağlamak bakımından ne mükemmel şeylerdir !

Ben, 1909 yılında, Mahmut Şevket Paşa zamanında da Türkiyeye gelmiştim. O zamanki Türkiye ile bu zamanki Türkiyenin farkı gece ile gündüzün farkı gibidir.

Şayet genç olsaydım gelir memleketinizde çalışırdım. Her fırsatta her yerde sizi ve davanızı anlatacağım.

BASTIRAN:
MAARİF VEKÂLETİ.

●
HAZIRLAYANLAR:
DR. VEDAT NEDİM.
BORHAN ASAF.

